

# Volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních

Martina Vajbarová

---

Bakalářská práce  
2021



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2020/2021

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martina Vajbarová**  
Osobní číslo: **H18277**  
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**  
Studijní obor: **Sociální pedagogika**  
Forma studia: **Kombinovaná**  
Téma práce: **Volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních**

### Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti historie českého vězeňství, systémů věznic v ČR a volnočasových aktivit v penitenciárních zařízeních.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

**Seznam doporučené literatury:**

ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK, 2002. Základy penologie pro policisty. Praha: Policejní akademie České republiky. ISBN 80-7251-104-1.

HÁLA, Jaroslav, 2005. Úvod do teorie a praxe vězeňství. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 80-86708-05-5.

HAVLÍK, Radomír a Jaroslav KOŤA, 2002. Sociologie výchovy a školy. Praha: Portál. ISBN 80-7178-635-7.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ, 2010. Sociální patologie. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-080-1.

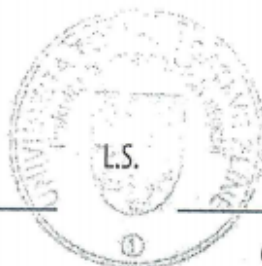
Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Iva Staňková, Ph.D.**  
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. ledna 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

---

Mgr. Libor Marek, Ph.D.  
děkan



doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.  
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 27. ledna 2021

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby <sup>1)</sup>;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 <sup>2)</sup>;
- podle § 60 <sup>3)</sup> odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 <sup>3)</sup> odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.  
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....

.....

*1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:*

*(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.*

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

## ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá tématem volnočasových aktivit vězňů ve zvoleném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Zvolené téma je důležité zejména pro psychické a fyzické zdraví vězňů. Volnočasové aktivity nejsou pouze společenským prostředkem trávení volného času, ale slouží i jako nástroj pro uvědomění si vlastního pochybení, přípravy opuštění věznice a návratu do běžného života. Předmětem bakalářské práce je vymezení a charakteristika volnočasových aktivit vězňů ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Za účelem dosažení cíle práce byl realizován kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření s cílovými respondenty, tedy s vězni vybraného penitenciárního zařízení v Jihomoravském kraji. Nasbíraná primární empirická data umožnila zodpovědět výzkumné otázky a dosáhnout stanoveného cíle práce. Za nejvýznamnější zjištění lze považovat skutečnosti, že vězni mají k dispozici širokou a pestrou paletu volnočasových aktivit, které slouží k vzájemné socializaci, podpoře soutěživosti, přípravě na opuštění věznice a k návratu do nového života. Pozitivním zjištěním je možnost rozšiřování vzdělání v rámci volnočasových aktivit vězňů, které následně odsouzeným napomáhá lépe se zařadit zpět na trh práce po opuštění výkonu trestu.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, penitenciární zařízení, reedukace, resocializace, věznice v Jihomoravském kraji

## ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the topic of leisure activities of prisoners in the selected penitentiary facility in elected prison. The chosen topic is especially important for the mental and physical health of prisoners. Leisure activities are not only a social means of spending free time, but also serve as a tool for realizing one's own mistakes and preparing to leave prison and return to normal life. The subject of the bachelor's thesis is the definition and characteristics of leisure activities of prisoners in elected prison. In order to achieve the aim of the work, a quantitative research was carried out in the form of a questionnaire survey with target respondents, ie prisoners of the elected prison. The collected primary empirical data made it possible to answer research questions and achieve the set goal of the work. The most important findings are the fact that prisoners have a wide and varied range of leisure activities at their disposal, which serve to socialize each other, promote competitiveness and prepare for leaving prison and returning to a new life. A positive finding is the possibility of

UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií 7 expanding education within the leisure activities of prisoners, which subsequently helps convicts to better integrate back into the labor market after leaving prison. Keywords: leisuretime, leisure activities, penitentiary facilities, reeducation, resocialization, prisons in the South Moravian Region

Keywords:leisuretime, leisureactivities, penitentiaryfacilities, reeducation, resocialization, prisons in the South Moravian Region

Chtěla bych touto cestou poděkovat PhDr. Ivě Staňkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za připomínky, cenné rady a také trpělivost, kterou mi po celou dobu vedení poskytovala.

Děkuji také všem respondentům za ochotu a čas, který mi věnovali při realizaci mého výzkumného šetření.

*„Jsou zloději, které zákon netrestá, třebaže kradou člověku to nejcennější: čas.“*

Napoleon Bonaparte

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.



**OBSAH**

<b>ÚVOD.....</b>	<b>11</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST .....</b>	<b>13</b>
<b>1 HISTORIE VĚZEŇSTVÍ.....</b>	<b>14</b>
1.1 STAROVĚK.....	14
1.2 FEUDALISMUS .....	14
1.3 OSVÍCENSTVÍ.....	16
1.4 HISTORIE ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ .....	16
<b>2 PENITENCIÁRNÍ ZAŘÍZENÍ.....</b>	<b>22</b>
2.1 PENITENCIÁRNÍ PÉČE .....	22
2.2 ÚČASTNÍCI PENITENCIÁRNÍ PÉČE .....	24
2.3 PENITENCIÁRNÍ PROGRAMY .....	25
<b>3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V PENITENCIÁRNÍCH ZAŘÍZENÍCH .....</b>	<b>27</b>
3.1 SPORTOVNÍ AKTIVITY .....	28
3.2 PŘÍRODOVĚDNÉ AKTIVITY .....	29
3.3 VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY .....	29
3.4 UMĚLECKÉ AKTIVITY .....	29
3.5 SPOLEČENSKÉ AKTIVITY.....	30
3.6 EXTRAMURÁLNÍ PROGRAMY .....	30
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST.....</b>	<b>31</b>
<b>4 METODOLOGIE VÝZKUMU.....</b>	<b>32</b>
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÝ CÍL .....	32
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY .....	33
4.3 VÝZKUMNÁ METODA .....	34
4.4 TVORBA DOTAZNÍKU .....	35
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR .....	36
4.5.1 Základní charakteristika vybraného penitenciárního zařízení v Jihomoravském kraji .....	36
4.5.2 Základní informace o respondentech výzkumu .....	37
<b>5 ANALÝZA DAT.....</b>	<b>39</b>
<b>6 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU .....</b>	<b>52</b>
<b>7 DISKUSE VÝSLEDKŮ .....</b>	<b>57</b>
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>58</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>	<b>60</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....</b>	<b>63</b>

<b>SEZNAM GRAFŮ .....</b>	<b>64</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>65</b>

## ÚVOD

Penitenciární péče představuje pro širokou veřejnost často neznámý pojem. Jedná se o pojem vyjadřující zvláštní péči o vězněné osoby ve vězeňském prostředí, kterou poskytují sociální pracovníci, kurátoři, speciální pedagogové a další pracovníci v oboru sociální práce. Kriticky důležité je vězněným osobám poskytovat zvláštní péči v rámci jejich programu zacházení, která napomáhá ke zpětnému začlenění do společnosti po ukončení výkonu trestu.

Oblast penitenciární péče prošla od středověku velkým a dlouhodobým vývojem až do současné známé podoby. V současné době se v České republice nachází 35 věznic, z toho je 10 vazebních a 25 běžných (v příloze číslo dvě je přiložená mapa věznic v České republice). Cílem penitenciární péče je resocializovat pachatele trestných činů, jinými slovy dosáhnout uvědomění odpovědnosti u pachatelů za své spáchané činy, usilovat o nápravu jejich následků, a aby po výkonu trestu došlo k jejich začlenění zpět do společnosti jako občani žijící v mezích stanovených zákonem. Během penitenciární péče procházejí vězni množstvím programů, které jsou v rámci resocializačního procesu považovány za klíčové oblasti působení. Zaměření programu je na pracovní, speciálně-výchovné, vzdělávací a volnočasové aktivity. Součástí pobytu ve vězeňském zařízení nejsou pouze penitenciární programy, ale vězni mají možnost věnovat se také volnočasovým aktivitám.

Volnočasové aktivity a sociální pedagogika má spojitost v tom, že sociální pedagogika se věnuje rizikovým a sociálně znevýhodněným skupinám mládeže a dospělým. Sociální pedagogika je vědní disciplína zabývající se mimo jiné působením vězňů v penitenciárním zařízení, tedy v zařízení, ve kterém má dojít k uvědomění si předchozích činů na straně vězňů a nápravě narušené osobnosti za účelem navrácení zpět do běžného života. K tomuto účelu slouží rovněž volnočasové aktivity, které pomáhají vězňům se navzájem socializovat ve skupinách, reedukovat své specifické problémy učení a resocializovat se na pravidla života ve společnosti. Cílem všech aktivit je pomoc vězňům s návratem zpět do běžného života, kde již poučen a napraven bude žít řádným životem v rámci zákonných norem.

Motivem pro výběr tématu je úzká spojitost penitenciárních zařízení se studovaným oborem sociální pedagogika. Dalším motivačním faktorem je dostupnost primárních empirických dat, znalost prostředí a možnost využít nabyté znalosti studiem vysoké školy v praxi mě přiměli k napsání předkládané bakalářské práce.

Výzkumným problémem předkládané bakalářské práce jsou volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních. V návaznosti na stanovený výzkumný problém byl stanoven

hlavní výzkumný cíl, který je dále rozčleněn na dílčí výzkumné cíle. Hlavním výzkumným cílem je zmapovat volnočasové aktivity ve vybraném penitenciárním zařízení a zjistit způsob hodnocení volnočasových aktivit ze strany vězňů.

Za účelem dosažení stanoveného cíle práce, je práce rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Obsahem teoretické části práce je rešerše odborné literatury, která se zabývá tématem penitenciárních zařízení, penitenciární péčí a volnočasovými aktivitami. Úkolem teoretické části je vybudovat dostatečnou teoretickou základnu potřebnou pro realizaci následné praktické části a zejména pro potřeby komparace vlastních výsledků výzkumu s empirickými poznatky vycházejícími z odborné literatury.

Předmětem praktické části je metodika předkládané práce obsahující stanovený výzkumný problém, hlavní výzkumný cíl a dílčí výzkumné cíle, v jejichž návaznosti jsou stanoveny výzkumné otázky. Součástí metodiky je rovněž popis způsobu sběru, analýzy a interpretace primárních empirických dat, vymezení časového hlediska, limitů výzkumu, charakteristika výzkumného vzorku. Následuje interpretace analyzovaných primárních empirických dat, na kterou navazuje diskuse výsledků a celkové zhodnocení práce. Závěr práce je věnován celkovému shrnutí a doporučení pro další výzkum.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 HISTORIE VĚZEŇSTVÍ

Napříč celými dějinami lidstva docházelo k uplatňování různých druhů trestů. Tresty a věznění v minulých staletích se nedají s dnešními vůbec srovnat. Zejména krutostí, zacházením s vězni nebo podmínkami ve věznicích. Hlavním cílem bylo viníka potrestat a zároveň od podobných činů odstrašit ostatní. S vývojem lidské společnosti se pohled na trest a trestání postupně humanizoval.

### 1.1 Starověk

Ve starověku převládal především trest smrti a tělesné tresty. Otroctví lze považovat za určitý druh trestu, který se svým způsobem blíží trestu odnětí svobody. Znamenalo zbavení osobní svobody a lidských práv. V Řecku a v Římě byl otrok považován za věc. Otroky se stávali původně svobodní občané, kteří nebyli schopni splatit své dluhy. Otroky se také stávali zloději. (Štěrba, 2007) Hlavním účelem trestu bylo odstrašení a odplata. Viník byl potrestán stejným způsobem, jakým byla postižena jeho oběť, tedy v souladu se zásadou „oko za oko, zub za zub.“ (Černíková, Sedláček, 2002, s. 16)

Ve starověku byly prováděny různé druhy trestů. Mezi tyto tresty řadíme trest smrti, trest mrzačící a tresty majetkové. Trest smrti - byl prováděn stětím mečem, zahrabáním nebo naražením na kůl. Trest mrzačící - byl např. proveden vyříznutím jazyka, kdy důvodem byla pomluva. Tresty majetkové - docházelo k odškodnění oběti majetkovou náhradou, tzv. legální kompozice neboli kompenzace. (Černíková et al., 2008)

### 1.2 Feudalismus

V Čechách byly vykonávány tresty smrti, tresty mrzačící, pokuty, plen a ztráta cti. Ve 12. a 13. století se stále objevuje kolektivní výkon trestu smrti. Soukromá msta měla dominující charakter, i když byla postupně omezována a nahrazována. Platila se náhrada za způsobenou škodu nebo se vykupovalo z krevní msty (wergeld). Takto byla označována pokuta za usmrcení svobodného člověka. (Černíková, Sedláček, 2002)

Účelem trestu bylo odstrašení a měl působit preventivně. Mnohé tresty plnily funkci eliminační např. věznění, označení cejchem. Počátky nápravného působení můžeme nacházet u krátkodobých trestů, které byly spojeny s odnětím svobody, dále u trestů

peněžitých a vykonáváním nucených prací. Církev začala používat dočasné umístění vězňů ve strohých klášterních podmínkách. Byl to určitý trest pro privilegované společenství. Tento typ uvěznění byl humánnější, nezabavoval člověka života a nebyla dotknuta ani jeho fyzická integrita. (Černíková, 2005)

Městská práva Koldínova (1579) dokazují, že v českých zemích existovalo dočasné nebo doživotní vězení. I když v zákoně byla stanovena délka výkonu trestu, mnohdy však záleželo na volné úvaze soudců. Systém vězení nebyl jednotný. Vězení bylo rozděleno na církevní (klášterní, inkviziční, kajícíků), hradní, vojenské (káznice, trestnice), panské. Důležité bylo, kdo byl zřizovatelem. Příslušnost pachatele ke stavu a závažnost provinění měla vliv na výběr druhu vězení. (Černíková, Sedláček, 2002)

Podle Černíkové et al. (2008) rozdělujeme následující typy vězení – šlechtická, městská a dlužnická. Šlechtická vězení se nacházela např. na Pražském hradě. Černá věž sloužila pro potrestání lehčích provinění, Daliborka pro potrestání závažnějších provinění. Politicky nebezpeční vězni byli na rozkaz krále uvězněni na královských hradech – Křivoklát, Přimda nebo na pevnosti v cizině – Budín, Komárno. Městská vězení - byla zřizována pro bohaté měšťany a nacházela se na radnici nebo v městské věži. Pro městskou chudinu byla zřízena tzv. šatlava, kde si trest odpykávali za výrazně horších podmínek. Za nejtěžší tresty byli pachatelé uvězněni ve sklepeních radničních domů. Dlužnická vězení - kde dlužníci byli vězněni na Pražském hradě nebo v Hradci Králové. Vězni mohli také ručit za závazky osobní svobodou, což byla smluvní forma tzv. ležení. Po věřitelově vybídnutí musel dlužník i se svou čeledí pobývat v hostinci, dokud nesehnal peníze pro splacení dluhu.

Dalším druhem vězení byly podle Kuchty a Válkové (2005) nucené práce tzv. galeje a trest deportace. Galeje představují určitý předstupeň dnešního pojetí trestu odnětí svobody. Tento trest však byl doživotní. Jeho počátky se objevují v Evropě kolem roku 1500 n. l. v oblasti Středozevního moře. Odsouzení začali být vnímáni jako důležitý zdroj práce. V Čechách koncem 16. století byli odsouzení posíláni na stavby pevnosti proti Turkům a na galeje na Dunaj. Trest deportace byl využíván místo trestu smrti, kdy odsouzení byli deportováni z Anglie do Ameriky. Po americké revoluci byli vězni prodáváni plantážníkům v západní Indii nebo v Jihoamerických státech, kde pracovali spolu s otroky z Afriky.

### 1.3 Osvícenství

Pod vlivem osvícenství se od 18. století začíná měnit přístup k odsouzeným. Trest nemá být jen odplatou, jeho cílem má být zločince převychovat. Spíše než popravý se začínají uplatňovat dlouhodobá omezení osobní svobody. Filozofie osvícenství přišlo s myšlenkou humanizace trestu a trestání. Filozofie se navracela k přírodě a k jejím přírodním zákonům, tzv. přirozenému právu.

První, kdo kritizoval trestní systém, byl anglický filozof, politik a humanista Thomas More. Podle něho byly tresty nepřiměřené. Významní filozofové jako Montesquieu, Voltaire, Diderot, Beccaria, Bentham spojovala myšlenka humanizace trestu a trestání. Podle Montesquieu je důležitá zásada proporcionality mezi trestem a trestným činem, dále je důležitá výchovná funkce trestu. Významní filozofové chtěli prosadit v zákoně ochranu pachatele, který má právo na život. (Kuchta, Válková, 2005)

Štěrba (2007) uvádí hlavní zásady, které byly vytvořeny pro koncepci trestního zákona. První zásadou bylo, že čin, který není uveden v zákoně, není trestným činem, tzn. žádný trestný čin bez zákona a druhá zásada byla, že pachatel může být potrestán jen takovým trestem, který je uveden v zákoně, tzn. žádný trest bez zákona. Na základě těchto zásad vznikla tzv. stará škola, která vycházela z osvícenské filozofie. Hlavním zakladatelem byl italský právník Cessare Becarii, který vydal knížku „O zločinech a trestech“. Ve svém díle se zabýval myšlenkou presumpce nevinny, možnostmi převýchovy zločinců i prevence zločinnosti. Byl odpůrcem krutých trestů a trestu smrti. Účelem trestu není způsobovat utrpení, ale chránit společnost.

Za vlády osvícenského panovníka Josefa II. byl v roce 1781 vydán „Všeobecný zákoník o zločinech a trestech.“ V zákoníku byla uvedena zásada proporcionality a zákonnosti, zrušena tortura (mučení, které mělo vést k přiznání), zrušeny mrzačící tresty a trest smrti. Trest smrti byl nahrazen dlouhodobými nucenými pracemi. (Černíková, Sedláček, 2002)

### 1.4 Historie českého vězeňství

Na území Čech, Moravy a Slezska se dějiny vězeňství vyvíjely v souladu s dějinami Habsburské monarchie. Pod vlivem francouzského osvícenství zakázala Marie Terezie používat při výslechu mučení. Vězni spali na holých prknech, v nevyhovujících hygienických podmínkách a často s nedostatečnou stravou. V takových podmínkách vězni



většinou ve vězení nepřežili déle jak tři roky. V oblasti vězeňství svými reformami výrazně přispěl císař Josef II. Byly zavedeny tři stupně výkonu odnětí svobody – těžký žalář, tuhé vězení a obyčejné vězení. Těžký žalář - byl určen nejen pro nejtěžší zločince, ale i pro politické odpůrce monarchie, odsouzení byli umístěni v pološerých celách, bez přístupu denního světla, dostávali jen vodu a chléb. Tuhé vězení – zde byli vězni, kteří spáchali méně závažné trestné činy, tzv. recidivisti, cely byly osvětleny a strava byla pestřejší než v těžkém žaláři. Obyčejné vězení - bylo pro vězně, kteří byli odsouzeni ke krátkým trestům, věznice se nacházeli přímo v budovách soudů, vězni denně dostávali teplou stravu a mohli přijímat návštěvy příbuzných. (Sochůrek, 2007)

Do této doby se neřešilo oddělování vězňů. Mladiství a dospělí byli spolu na jedné cele. Od 19. století se začínají zlepšovat podmínky, vězni dostali slamníky, třikrát týdně měli teplé jídlo a každou neděli dostávali maso. Vězni si mohli číst i ve všední dny. Okovy byly používány jen jako kázeňský trest. Pachatelům vražd a dalším těžkým zločinům byla ukládána samovazba. (Sochůrek, 2007)

František Josef Řezáč byl významnou osobností v historii českého vězeňství. Byl to kněz, pedagog a pater. Narodil se v roce 1819 a v roce 1847 začal působit na faře jako zatímní kooperátor při pražské zemské věznici. V roce 1848 se účastnil reformy, kde byl zatčen a poté týden vězněn. Poznal vězení i z druhé strany. Hygienické a zdravotní podmínky byly víc než zoufalé. Na vlastní kůži tak zažil život vězňů a přístup personálu k nim. (Uhlík, 2006) V roce 1852 vydal knihu „Vězeňství v posavadních spůsobech svých s návrhem o zdárnější trestání a polepšování zločinců.“ V knize pojednával o nápravě zločinců i předcházení zločinům. Věřil, že důležitý vliv má výchova a vzdělání. Rozdělil také příčiny zločinnosti (tzv. mravní zkázy) na vnější a vnitřní. Mezi vnější příčiny patřil především nízký stupeň vzdělání, poměry rodinné, občanské, státní a církevní. K příčinám vnitřním uváděl osobnost pachatele. Zabýval se také myšlenkou alternativních trestů a uvažoval o systému trestání. Podle Františka Josefa Řezáče vězení mělo přestat být nástrojem pomsty společnosti. (Sochůrek, 2008)

Po vzniku Československé republiky (ČSR) v roce 1918 byl převzat justiční a vězeňský systém rakouské monarchie. Základní legislativní úprava, organizace a správa vězeňství byla postupně zdokonalována počínaje rokem 1919, kde bylo mimo jiné uzákoněno podmíněné propuštění z výkonu trestu. Byly zavedeny moderní prvky a přístupy. Vězni byli vedeni k osobní hygieně, dostávali práci pro veřejný sektor nebo potřeby věznic. Mohli pracovat pro soukromé potřeby dozorců a jejich rodin. V některých věznicích bylo možné vyučit se

řemeslům např. švec, zahradník, tkalcovství. Do věznic docházeli lektori, kteří zde přednášeli o historii, zdravotvědě a různých zajímavostech. Bylo zavedeno tzv. kulturně mravní působení na vězně a zřízeny knihovny. Vězni mohli neomezeně posílat dopisy a přijímat návštěvy. (Hála, 2006)

V roce 1928 bylo v ČSR zřízeno 6 mužských trestnic (Plzeň, Leopoldov, Kartouzy, Ilava, Mírov a Mikulov. Ženská trestnice byla v Řepách u Prahy. Mladiství byli umístěni v polepšovnicích nebo určených trestních ústavách. Vězeňství bylo centrálně řízeno příslušným odborem na ministerstvu spravedlnosti, který úzce spolupracoval s Mezinárodní komisí pro trestní právo a vězeňství. Dohled nad výkonem trestu prováděli domácí komisaři (příslušní okresní prokurátoři), občanští kontroloři (poslanci Národního shromáždění) a od roku 1921 pověřeni úředníci ministerstva spravedlnosti. (VSCR, ©2021)

Po rozpadu Československé republiky, vznikl Protektorát Čechy a Morava. Justiční a vězeňský systém, včetně základní legislativní úpravy, organizace a správy vězeňství, zůstal v podstatě zachován. Vyhlášky, výnosy, oběžníky a pokyny byly vydávány protektorátní vládou. Tyto normy schvaloval říšský protektor. V protektorátním ministerstvu spravedlnosti působil pověřenec Úřadu říšského protektora, který měl sledovat a koordinovat činnost ministerstva s německými úřady. Soudní věznic a trestnice byly využívány pro potřeby německé justice a tajné státní policie – gestapa. Tyto orgány nacistické okupační správy měly výhradní pravomoc řešit tzv. trestné činy proti Velkoněmecké říši. Personál protektorátní správy ve vězeňství byl nucen složit slib věrnosti vůdci Velkoněmecké říše Adolfu Hitlerovi a zkoušku z německého jazyka. (VSCR, ©2021)

Koncem roku 1945 se začala projevovat snaha o obnovu předválečných tradic. Řízení a správa soudních věznic, trestních ústavů se vrátila do kompetence ministerstva spravedlnosti. Mimořádné lidové soudy odsuzovaly nacistické zločince, zrádce a kolaboranty, kteří byli ve výkonu trestu nazýváni retribučními vězni. Vězni, kteří spáchali obecné nebo majetkové delikty, byli umístěni do věznic, které byly rozděleny do disciplinárních tříd. Třídy byly tři. Třetí třída byla pro vězně, kteří byli ve vězení poprvé a pro pachatelé málo závažných trestných činů. (Sochůrek, 2007)

V roce 1948 došlo ke zlomu v systematickém budování vězeňství. Některé zásady byly pozitivní, ale na druhou stranu vznikla kategorie tzv. protistátních vězňů, odsouzených

státním soudem na základ zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky. Pachatelé trestné činnosti byli označováni za nepřátele socialismu. Byly zřízeny tábory nucených prací, kde vězni museli velice tvrdě pracovat. Toto improvizované vězeňské zařízení mělo nevyhovující ubytovací a hygienické podmínky. (Hála, 2006)

V roce 1953 bylo vězeňství převedeno do působnosti ministerstva vnitra, dále byl vydán Řád nápravných zařízení, který podle vzoru Sovětského svazu stanovil strukturu tzv. nápravných zařízení. Nápravná zařízení byla rozdělena do 6 typů podle stupně střežení. Odsouzení zde byly zařazovány podle povahy trestného činu a závažnosti provinění. Mladiství zde vykonávali trest odděleně. Pod vlivem Sovětského svazu byl v roce 1955 vydán Řád pro nápravně pracovní tábory. Nápravně pracovní tábory využívali vězeňské práce. Až do roku 1961 obsahoval Řád pro výkon trestu odnětí svobody v nápravných zařízeních kategorii tzv. třídních nepřátel, kteří vykonávali trest v nejpřísnějších podmínkách a byli zásadně zařazováni na fyzicky namáhavé práce. (VSCR, ©2021)

V roce 1965 byl vydán zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Tento zákon obsahoval mnoho pokrokových prvků. Podle nového zákona mohli do vězeňství vstupovat středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní odborníci jako vychovatelé, sociální pracovníci, pedagogové a psychologové. Věznice (v té době nápravně výchovné ústavy) měli své praktické lékaře, zubní lékaře a celkově se zlepšila lékařská péče. Práce byla považována za hlavní formu převýchovy vězňů. Začalo se dbát na kulturně výchovnou práci s vězni. Vznikly různé kurzy pro vězně např. kuchařské, svářečské. Zájem vězňů o kurzy byl poměrně velký. Vězni si také mohli doplnit vzdělání, především ti, kteří neměli dokončenou základní školu. Edukační činnost prováděli učitelé z civilních základních škol. Školy také vězňům vydávaly vysvědčení. (Sochůrek, 2007) Výsledkem těchto snah byl Výzkumný ústav penologický, kde se prováděly různé penologické postupy. Výzkumný ústav penologický byl založen v roce 1966. Jeho sídlo bylo v Praze. (Sochůrek, 2007) Zabýval se studiem osobnosti vězněného pachatele a možnostmi jeho nápravy. Na počátku 80. let vyvrcholila ve vězeňství normalizační opatření. V roce 1980 byl z tohoto důvodu Výzkumný ústav penologický zrušen. Zrušení mělo neblahý vliv na vývoj československého vězeňství a zapříčinilo jeho stagnaci. (Hála, 2006)

Poté co padl totalitní režim, se objevili stížnosti vězňů na ústavní režim, hlavně těch, kteří byli vězněni za tzv. trestné činy proti republice. Mimo jiné to mělo za důsledek nepokoje a vzpoury ve věznicích. Vězeňský personál byl v rozkladu, jak po stránce morální, tak

i profesní. Vězeňský personál nebyl schopen přijmout a aplikovat moderní penologické postupy. Došlo tak k ověřování odborné a morální způsobilosti a personální výměně osob. Vznikla nová místa a do věznic byli přijati odborní specialisté (psychologové, pedagogové). (Hála, 2006) Jen pár dnů po svém zvolení vyhlásil prezident Václav Havel dne 1. 1. 1990 amnestii, která byla co do počtu propuštěných nejrozsáhlejší v poválečných dějinách země. Amnestie se týkala vězňů odsouzených k trestům odnětí svobody do dvou let, v případě neúmyslných trestných činů tří let. U vyšších trestů bylo odnětí svobody zkráceno o třetinu někdy až o polovinu. Dále se zastavilo stíhání osob, jimž hrozily maximálně tři roky vězení. Amnestie se však nevztahovala na pachatele vražd, znásilnění, loupeží a některých dalších trestných činů. Netýkala se ani vězňů odsouzených jako zvlášť nebezpeční recidivisté. Ve věznicích a nápravně výchovných ústavech zůstalo přibližně 6000 vězňů z předchozího stavu 22 000 vězňených osob. (Česká justice, ©2020)

V roce 1992 byla zpracována nová koncepce českého vězeňství. Koncepce byla v souladu s Evropskými vězeňskými pravidly i v zájmu vlastních humanistických tradic. Byl vydán zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž. Zákon zásadním způsobem reformoval organizaci, řízení a výkon českého vězeňství. Vznikla nová zaměstnání např. vězeňská stráž a justiční stráž (k ochraně výkonu justice). Služební poměr zaměstnanců se řídil zákonem č. 186/1992 Sb., o služebním poměru Policie ČR. Dále vznikla nově správní služba s civilními zaměstnanci. Pracovní poměr upravoval zákoník práce. (VSCR, ©2021) Nová humanizační opatření se ne vždy setkala s pochopením široké veřejnosti. Zlepšilo se nejenom ubytování, hygienické a prostorové podmínky, ale také i kulturní, sportovní a volnočasové aktivity vězňů. Veřejnost to chápala jako zbytečné nadstandardy a přepych. Dle jejích mínění se vězení změnilo v pionýrský tábor nebo dokonce rekreační zařízení. (Sochůrek, 2007)

Dne 1. 1. 1993 vznikla Vězeňská služba (VS) ČR, která byla zřízena k plnění úkolů státní správy ve vězeňství. Odpovědnost za její činnost měl generální ředitel. Ten byl jmenován ministrem spravedlnosti a jeho pravomoci ve vazebních věznicích a věznicích byly posíleny. Byl vydán zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. O umístování odsouzených do věznic rozhodoval soud. Mladiství byli zvlášť umístěni ve věznicích. V roce 1999 byl vydán zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který byl vytvořen na základě požadavků Evropských vězeňských pravidel a nových zkušeností ze zahraničí. Vnitřní kontrolní činnost ve vězeňství se stala jedním z důležitých úkolů generálního ředitelství VS ČR a odboru generální inspekce ministerstva spravedlnosti. Dohled nad výkonem vazby a trestu začali

vykonávat příslušní státní zástupci, poslanci a inspekční instituce, kteří se řídí pravidly Rady Evropy a Organizací spojených národů. (VSCR, ©2021)

Výkon trestu se humanizoval, díky rozvoji pedagogiky a psychologie, které byly aplikované do vězeňství. Vytvářely se novodobé vězeňské systémy. Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015 uvádí některé strategické záměry. Mezi tyto záměry patří např. vytvořit celostátní počítačovou databázi vězněných osob a způsob zacházení s nimi. Zabývá se vývojem kriminality, změnami trestní politiky a dopady těchto jevů na vývoj vězněných osob. Cílem řídicích i řadových příslušníků, včetně občanských pracovníků VS ČR by mělo být dosažení plné osobní angažovanosti nejenom při tvorbě koncepce, ale i při jejím úspěšném praktickém naplňování. (Hála, 2006)

## 2 PENITENCIÁRNÍ ZAŘÍZENÍ

Předmětem předkládané kapitoly je rešerše odborné literatury týkající se penitenciárního zařízení. Pozornost je věnována penitenciární péči, účastníkům penitenciární péče a penitenciárním programům.

### 2.1 Penitenciární péče

Penitenciární péče označuje speciální péči o odsouzené osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, tedy ve vězení. Penitenciární péče tvoří několik základních funkcí penitenciární péče. Jednou z funkcí je vyloučení pachatele trestného činu po určitou dobu ze společnosti. (Hála, 2006) Tímto krokem dochází k ochraně společnosti a zároveň k potrestání za provedení určitého trestného činu. Další funkcí penitenciární péče je preventivně odstrašit od konání obdobných činů. Důležitou funkcí je funkce nápravná, zejména funkce resocializační, která společně s výše popsanými přispívá ke skutečnosti, že odsouzený člověk po výkonu trestu odnětí svobody se navrací zpět do společnosti. (Černíková a Sedláček, 2002)

Úkolem penitenciární péče je zajištění následujících funkcí (Průcha et al., 2009):

**Reedukace** - proces, v průběhu kterého nastává v myšlení a vědomí odsouzeného, za jeho plné spoluúčasti a odpovědnosti k zásadnímu vnímanému cílevědomému negování a sebereflexnímu popření blokových souborů všech životních momentů, které mohou být souhrnně označeny jako bariérní, dysfunkční a nevhodné (Bakošová, 2008).

**Resocializace** - formování a modelování odsouzeného jedince způsobem, který mu zajistí možnost vrátit se zpět do společnosti a opětovně se do ní začlenit, aniž by opakovaně docházelo k dalšímu poruchovému chování (Biedermanová a Petras, 2011).

**Readaptace** - vedení odsouzeného jedince k systematické a cílevědomé přípravě na přijetí obecně a kulturně společenských, ekonomických, morálních, zákonných podmínek nutných pro bezporuchový a nekriminální život jedince (Černíková et al., 2008).

**Rehabilitace** - jedná se o posunutí odsouzeného jedince na stupeň životních hodnot, umožňující v životě po propuštění z věznice návrat ve slušného člověka s výrazně akceptovatelnou úrovní mravního, etického chování a myšlení (Průcha et al., 2009).

**Reintegrace** - proces zakončující veškeré výchovné funkce trestu ve smyslu efektivního, účelného a trvalého obnovení veškerých dosud kriminalitou silně narušených a dezorganizovaných vztahů, vazeb, struktur a procesů sociálních, mravních, psychických, povahových a osobnostních (Biedermanová a Petras, 2011).

V souvislosti s penitenciární péčí je vhodné zmínit pojem prizonizace, který představuje adaptaci jedince na život ve vězení a skládá se ze dvou složek - institucionalizace a ideologizace (Jůzl, 2012). **Institucionalizace** označuje skutečnost, že dochází k adaptaci jedince na vysoce organizovaný způsob života ve vězení spjatý se ztrátou samostatnosti a iniciativy. Proces institucionalizace způsobuje změnu postojů, vzorců chování i obranných mechanismů odsouzeného jedince. Postupně se u uvězněných jedinců projevuje ztráta aktivity, dochází k apatii, k zúžení zájmových aktivit, k úpadku většiny kompetencí. U uvězněného jedince dochází ke ztrátě samostatného rozhodování, jelikož dostává příkazy od jiných osoby, které musí plnit. (Jůzl a Olejníček, 2004) Uvedený autoritativní přístup chování může mít i pozdější následky po propuštění uvězněného jedince z výkonu trestu. V některých případech daná změna chování u jedince může vést k opakované recidivě, neboť daný jedinec již není schopen přizpůsobit se novému prostředí a lze konstatovat, že prostředí věznice potřebuje. Dané vzorce chování lze pozorovat u vícekrát trestaných jedinců. (Jůzl, 2012)

V rámci prizonizace rovněž může docházet k **ideologizaci**, tedy přijetí pravidel a norem vězeňského prostředí ze stran jednotlivce. Zpravidla nedochází pouze k formálnímu přizpůsobení, ale i k přijetí jiného systému hodnot a ztotožnění se s minoritní skupinou. (Vágnerová, 2009) V určitých případech může docházet ke sdílení zkušeností týkajících se různé trestné činnosti nebo k plánování trestných aktivit (Jůzl, 2012).

V penitenciární péči neboli v průběhu výkonu trestu odnětí svobody mohou mimo již dvou uvedených problémů vznikat další skutečnosti, které ovlivňují vězněné osoby spíše negativním způsobem (Bakošová, 2008). Mezi uvedené faktory patří ztráta osobní iniciativy, výběr cesty nejmenšího odporu jako nejvhodnější varianty, přizpůsobení se ústavu nebo věznici (řádu), pokles schopnosti zvyknout si na život mimo vězení, přejímání hodnot specifických pro vězeňskou subkulturu (Vágnerová, 2009).

S výše uvedenými problémy se musí penitenciární péče vyrovnávat a usilovat o jejich předcházení nebo oslabení vlivu nežádoucích faktorů, aby bylo možné dosáhnout resocializace, tedy stavu, kdy jednatel po opuštění věznice po výkonu trestu je schopen začlenit se do společnosti a uvědomit si, jaký trestný čin spáchal. Zejména jaké následky

tímto trestným činem způsobil. (Vágnerová, 2009) Propuštěný jedinec si musí uvědomit, jaké následky měl spáchaný trestný čin na postiženou osobu a její blízké, ale i dopad na společnost jako celek. V případě, že u jedince dojde k uvědomění si důsledků svého trestného jednání, dochází k prvnímu kroku týkající se uvědomění si, jaké chování je společností považováno za negativní a jaké jsou pro to důvody. (Popelka, 2009) Dalším krokem by mělo být pochopení a zejména osvojení norem zákonných, etických i morálních. Takto zformovaný jedinec by měl následně projevovat své chování způsobem, kdy už nebude chtít opakovat protiprávní jednání, které ho do výkonu trestu odnětí svobody dostalo. (Vágnerová, 2009)

## 2.2 Účastníci penitenciární péče

Penitenciární péče se účastní dvě skupiny jedinců. První skupina je tvořena osobami, kterým je penitenciární péče poskytována. Těmito osobami jsou pachatelé trestných činů. Druhou skupinu tvoří státní instituce, které penitenciární péči poskytují, jedná se o systém Vězeňské služby České republiky. Mezi účastníky penitenciární péče patří obviněný, odsouzený a vězeň.

**Obviněný** představuje osobu zatčenou, na kterou byla uvalena vazba a ocitla se ve vazební věznici. Na psychiku obviněného má vazba závažnější dopady než výkon odnětí trestu svobody. (Mařádek, 2003) Před uvalením vazby jsou obviněné osoby podrobeny mnohem razantnějším omezením ve srovnání s osobami ve výkonu trestu. Osoby ve vazební věznici nemají možnost telefonovat, přijímat návštěvy, korespondovat aj., aby nedocházelo k ovlivňování svědků. (Kratochvíl, 2009)

Termín **odsouzený** se vztahuje na osobu, vůči které byl vydán odsuzující rozsudek. Tento rozsudek nabyl právní moci a odsouzený jedinec se ocitá ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. (Mařádek, 2003)

**Vězněm** je považován obviněný, který se nachází ve výkonu vazby nebo je odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody. V praxi se lze setkat s tzv. vnější a vnitřní diferenciací vězňů. Vnější diference je tvořena pohlavím, věkem, kriminální minulostí (recidivista nebo prvotrestaný), zařazením vězně rozsudkem soudu do určitého typu věznice (s dohledem, dozorem, ostrahou, zvýšenou ostrahou). (Kratochvíl, 2009) Vnitřní diference se provádí v rámci vnější diference. V rámci vnitřní diference dochází k zařazování vězňů podle



právních kritérií (charakteru a závažnosti trestné činnosti, vynesení délky trestu), osobnostních charakteristik (ovládání chování, vnímání reality, čínorodosti jedince), progresivní diferenciacie (dělení podle přístupu k plnění povinností) a tzv. nebezpečnosti vězně -dělení vězňů na prosociální, antisociální, pseudosociální, asociální. (Mařádek, 2003)

**Asociální osoby** nejsou schopny se adaptovat a neuznávají společenské normy. Jedná se o egocentrické osoby snažící se naplnit pouze vlastní zájmy, disponují schopností využívat tolerance a shovívavosti ostatních jednotlivců ve společnosti. (Kratochvíl, 2009)

**Prosociální osoby** jsou socializované, jsou obeznámeny s normami, které ve většině případů chápou a dodržují je (Mařádek, 2003).

**Pseudosociální osoby** dodržují určité normy, které lze považovat za labilní a odlišné od norem uznávajících širokou společností (Průcha et al., 2009).

**Antisociální osoby** znají společenské normy, avšak záměrně je porušují, zejména kriminálním tedy protizákonným způsobem. U daných osob často nastává recidiva. Jejich činy jsou zpravidla spojeny s agresivitou a přímou potřebou škodit ostatním osobám. (Průcha et al., 2009)

V penitenciární péči je nutné znát odsouzené jedince a podle jejich osobnosti být schopen je zařadit alespoň do některé ze zmíněných kategorií (Popelka, 2011). Úspěšné zařazení odsouzeného jedince do určité kategorie, usnadňuje jednání s jedincem a vytvoření individuálních podmínek péče, které budou jednotlivci vyhovovat. Zejména umožní jedinci změnit ho do té míry, aby byl po opuštění věznice a návratu na svobodu schopen slušného, samostatného jednání v mezích zákona a nepředstavoval pro společnost další hrozbu. (Vágnerová, 2009)

### 2.3 Penitenciární programy

V rámci penitenciární péče jsou realizovány programy, ze kterých si odsouzený jedinec může vybrat nebo má např. soudem nakázáno se určitého programu účastnit. Z důvodu dosažení smyslu penitenciární péče je logické, aby odsouzenému jedinci byl určen program, i když si ho sám ze své vlastní vůle dobrovolně nevybere, protože je důležité, aby došlo k rozvoji odsouzeného jedince. (Černíková et al., 2008) Odborná literatura nabízí následující základní aktivity, které jsou součástí programů zacházení s odsouzenými. Patří mezi ně:

**Pracovní aktivity** - základní aktivita, která má za úkol navrátit odsouzeným jedincům zpět smysl pro práci, opětovně je naučit zodpovědnosti a získat pracovní návyky, např. dochvilnost, snahu dotáhnout práci do konce, orientaci na výsledky práce aj. (Černíková a Sedláček, 2002). Zpravidla se jedná o aktivity spojené s denním chodem věznice, v určitých případech dochází k tvorbě speciálních dílen s terapiemi vedenými pod dozorem vyškoleného pracovníka Vězeňské služby České republiky (Černíková et al., 2008).

**Speciálně výchovné aktivity** - dané aktivity jsou zpravidla realizovány formou psychoterapie nebo socioterapie, přičemž usilují o nahrazení negativních, averzních myšlenkových asociací a idejí hodnotami, které jsou přijatelné pro společnost. Dovedou vystavět komunikační a vztahové zázemí. Zmíněné aktivity je bezpodmínečně nutné vést pomocí specialistů, kteří jsou součástí vězeňského personálu a disponují diplomem z psychologie či psychoterapie. (Černíková a Sedláček, 2002)

**Volnočasové aktivity** – aktivity, které přicházejí na řadu buď po práci, nebo od ranního budíčku po večerku o víkendech, ale také i u osob, které nemají pracovní povinnosti. Jedná se o aktivity nezařazené do žádné z ostatních tří skupin. V českých věznicích je často rozvinut nešvar v podobě omezení volnočasových aktivit pouze na četbu a sledování televize, to může přispět k prohloubení stereotypu. Volnočasové aktivity by měly být různorodé a zaměřeny na množství aktivit, např. sportovní, kulturní, umělecké, společenské, přírodovědecké a vzdělávací. (Hála, 2006)

**Vzdělávací aktivity** - i v průběhu trestu odnětí svobody mají odsouzení jedinci právo a možnost se dále vzdělávat. Negramotnost vězňů přispívá k vytváření kurzů za účelem navýšení jejich gramotnosti. Vězni disponují možností získat vysvědčení, výuční listy, v některých případech dokonce i středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání. (Průcha et al., 2009)

### 3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V PENITENCIÁRNÍCH ZAŘÍZENÍCH

V úvodu je nezbytné vymezit a definovat pojem volný čas. Volný čas lze popsat jako čas, ve kterém se jedinec věnuje sám sobě, popř. svým potřebám, aktivitám. Způsob trávení volného času závisí na každém jedinci, dobrovolně si volí preferovanou aktivitu. Ve volném čase má jedinec možnost uvolnit se od každodenních povinností a každodenního tlaku. (Hála, 2006) Volný čas plní množství funkcí, přičemž je užitečný pro každého člověka. Definic a jmenovaných funkcí volného času lze v odborné literatuře nalézt velké množství. Většinová shoda jednotlivých autorů spočívá v tom, že hlavní funkcí volného času je rozvíjet osobnost jedince. Volnočasové aktivity mají funkci zdravotně-hygienickou, formativně-výchovnou, seberealizační, resocializační, socializační a sociální. Prostřednictvím volnočasových aktivit se mohou vězni socializovat se ve skupinách s ostatními vězni, uvědomit si předchozí vzorce nevhodného chování a připravit se na život po propuštění, tzn. být lépe připraven přijmout pravidla společnosti a umět se přizpůsobit. (Černíková a Sedláček, 2002)

Za volný čas lze považovat období po příchodu odsouzeného ze zaměstnání, pokud je tedy zaměstnán, do ubytovacího prostoru. V daném případě končí volný čas večerkou. (Hála, 2006) O víkendech je volný čas ohraničen pouze budíčkem a večerkou. U nepracujících vězňů představuje volný čas prakticky celý týden od pondělí do neděle. (Černíková a Sedláček, 2002)

V průběhu zacházení s odsouzenými pracovníky v průběhu jejich volného času, sledují pracovníci věznice následující cíle: udržení tělesného a duševního zdraví odsouzených, přispění k bezporuchovému chování, zajištění regenerace sil odsouzených jedinců po předešlé pracovní činnosti. Dále pobavení odsouzených, překonání stereotypních, spotřebitelských návyků trávení volného času a posílit hodnotnější návyky směřující k postupné změně životního stylu. (Hála, 2006)

Během realizace volnočasových aktivit je nezbytné zohlednit skutečnost, že odsouzení na svobodě ztratili schopnost účelným a efektivním způsobem trávit volný čas. Naopak volný čas využívali k páchání trestné činnosti. Penitenciární pedagogika má za úkol sestavit nabídku volnočasových aktivit, která by neměla být omezena na určité aktivity, naopak by měla být pestrá a rozvíjet výše uvedené oblasti u odsouzených jedinců. (Hála, 2006)

Volnočasové aktivity by měli jedince obohacovat, napomáhat osobnostnímu rozvoji a nezpůsobovat úpadek do stereotypu. V průběhu tvorby nabídky volnočasových aktivit je nezbytné zohlednit osobnostní rozvoj jedince prostřednictvím smysluplných aktivit s určitým zaměřením a náplní. Volnočasové aktivity mohou být rozděleny do oblastí podle jejich zaměření. Zařadit je lze do kategorií sportovní, přírodovědné, vzdělávací, umělecké, společenské aktivity a aktivity v podobě extramurálních programů. (Černíková a Sedláček, 2002)

### 3.1 Sportovní aktivity

Ve vězeňství je na sport nahlíženo jako na médium, které umožňuje vykonat množství pozitivně působící sociálně pedagogické práce s odsouzenými jedinci. Ideové východisko sportu představuje stav, kdy dojde k pozitivnímu ovlivnění dvou navzájem propojených aspektů disociované osobnosti delikventa - negativní sebepojetí a problematické vztahy vůči okolí. (Černíková a Sedláček, 2002) Pokud se u odsouzeného podaří dosáhnout pozitivní změnu ve vztahu k sobě samému, změna se projeví i na schopnosti lepšího soužití s druhými lidmi (Hála, 2006).

Kolektivní aktivity jsou vykonávány na základě předem dohodnutých pravidel. Odsouzený jedinec tyto pravidla přijímá a dodržuje je. Tímto počinem dochází k otevření cesty k intoleranci „společenské smlouvy.“ (Hála, 2006) Uvedená intolerance může následně přispět k transferu fair play jednání i do dalších oblastí mezilidských vztahů odsouzených. Sportovní aktivity v penitenciárních zařízeních mají za úkol udržet fyzickou zdatnost odsouzených jedinců, zprostředkovat jim sociální kontakty, přimět jedince k dobrovolnému učení sociálních pravidel a sociálního chování. (Černíková a Sedláček, 2002)

Často se sportovní aktivity řadí mezi nejoblíbenější aktivity mezi odsouzenými i výchovnými pracovníky. Obvykle jsou sportovní aktivity realizovány ve venkovních prostorách určených i k vycházkám odsouzených. (Hála, 2006) Každá věznice má k dispozici pro odsouzené posilovnu, tělocvičnu nebo speciální hřiště. Mezi odsouzenými dochází k realizaci ústavních turnajů. (Černíková a Sedláček, 2002)

### 3.2 Přírodovědné aktivity

Velký zájem je u odsouzených o přírodovědné aktivity, zejména o akvaristiku. Jedná se o zájmový kurz, který je v nabídce volnočasových aktivit každé věznice. Přírodovědné aktivity se dále zaměřují na chov exotického ptactva, obojživelníků a hlodavců. Součástí přírodovědných aktivit jsou rovněž pěstelské aktivity, v průběhu kterých odsouzení nejčastěji upravují trávníky, květinové záhony v okolí věznice, případně rozšiřují a udržují květinové výzdoby v interiéru věznice. Některé věznice disponují skleníkem, který je postaven samotnými odsouzenými. Skleník je využíván k pěstování zeleniny a k vlastní spotřebě ve věznici. (Hála, 2006)

### 3.3 Vzdělávací aktivity

Mezi volnočasové aktivity řadíme vzdělávací aktivity, které se odvíjejí od znalostí a dovedností výchovných pracovníků. Vzdělávací aktivity zahrnují kurzy anglického, německého, ruského či českého jazyka. Problémem jazykových kurzů je nedostatečná trpělivost odsouzených tyto kurzy dlouhodobě navštěvovat. Do vzdělávacích aktivit zahrnujeme i kurzy, např. historie, geografie, dopravy, společenskovední. Velmi často dochází ke zřizování kurzů, které zajímají výchovné pracovníky, avšak jsou nezajímavé pro odsouzené, kteří nejsou ochotni se daných kurzů účastnit. (Průcha et al., 2009)

### 3.4 Umělecké aktivity

Umělecké aktivity jsou takové, které jsou zaměřené na hudbu, divadlo a výtvarné umění. Hudba představuje ideální prevenci vůči stresu. Je to účinný prostředek uvolnění od napětí. Hudební aktivity jsou realizovány formou poslechu hudby nebo vlastní hudební produkce. Dochází také ke vzniku muzikantských a pěveckých souborů, pro které jsou pořádány pěvecké soutěže. (Průcha et al., 2009)

Divadlo umožňuje velkým rozsahem působit na emocionalitu vězněného člověka. Pomocí divadla dochází k tvorbě vlastního kreativního projevu, který je v penitenciárních zařízeních narušován vězeňskou subkulturou. Ve věznicích často dochází k zakládání divadelních souborů, kdy odsouzení jedinci pořádají vlastní divadelní vystoupení pro ostatní odsouzené. (Hála, 2006)

Nedílnou součástí práce s odsouzenými tvoří výtvarné umění, které slouží k rozvoji estetického citění a vnímání. Může přispět k redukci vnitřního napětí, k odreagování vnitřních a vnějších konfliktů i ke změně osobnosti. (Hála, 2006) V rámci výtvarného umění dochází k malování, práci v keramických dílnách, ke zkrášlování vlastního okolí. Projevem výtvarného umění jsou např. malby ve vycházkových dvorech, které vyjadřují zajímavý projev výtvarného citění odsouzených. (Průcha et al., 2009)

### 3.5 Společenské aktivity

Společenské aktivity jsou často provozovány bez návaznosti nabídky těchto aktivit v programu zacházení. Odsouzení se scházejí ve společenské místnosti k hraní her, např. šachů, šipek, video produkci aj. Někdy společně vaří. K dispozici jsou odsouzeným knihy ve vězeňských knihovnách a také možnost využít služeb kaplana nebo duchovního, který navštěvuje pravidelně vězeňské zařízení. (Hála, 2006)

### 3.6 Extramurální programy

Volný čas v penitenciárním prostředí by měl být tráven způsobem, který se co nejvíce podobá možnostem a podmínkám, jimiž bude odsouzený reálně obklopen po svém propuštění z vězení. Uvedený způsob volného času nelze realizovat v podmínkách vězení. Za účelem co největšího přiblížení vězňů realitě mimo vězeňského života jsou zavedeny tzv. extramurální programy, tedy programy orientované „za zdmi vězení.“ (Hála, 2006)

Uvedené programy jsou realizovány formou návštěv hodnotných filmových a divadelních představení, muzeí, výstav, duchovních mší, sportovních utkání nebo účasti na turistickém putování. Úspěch jednotlivých programů se odvíjí zejména od osobnostních kvalit doprovázejícího vychovatele, kvalitní přípravě a výběru odsouzených. (Průcha et al., 2009)

V průběhu realizace extramurálního programu je maximální doporučený počet odsouzených stanoven na 5. Extramurální programy představují významný motivační prvek odsouzených. Často jsou programy s odsouzenými realizovány až na výstupním oddělení věznice. (Hála, 2006)

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Obsahem předkládané kapitoly týkající se metodologie výzkumu je vymezení výzkumného problému, výzkumného cíle a výzkumných otázek, které jsou vzájemně obsahově provázány. V návaznosti na stanovený cíl práce je vybrán adekvátní způsob sběru primárních empirických dat. Dále je popsán způsob analýzy a interpretace primárních empirických dat. Následuje popis výzkumného vzorku respondentů, popis zvoleného penitenciárního zařízení, ve kterém bylo realizováno dotazníkové šetření. Závěr metodologie předkládaného výzkumu obsahuje vymezení časového hlediska výzkumu a charakteristiku omezujících faktorů spojených s realizací předkládané práce.

### 4.1 Výzkumný problém a výzkumný cíl

Úvodní krok předcházející samotné realizaci výzkumu představuje uvědomění tématu, které je předmětem zájmu autorky a které bude v předkládané práci zkoumáno. V následujícím kroku dochází k vyhledání a studia odborné literatury, které je obsahově zaměřena na zvolené téma. Výzkumným problémem předkládané bakalářské práce jsou volnočasové aktivity v penitenciárním zařízení.

V bakalářské práci byla zaměřena pozornost na volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních. Motivací pro zvolené téma je úzká spojitost se studovaným oborem sociální pedagogika. Taktéž autorka práce disponuje přístupem k primárním empirickým datům, zajímá se, jaké volnočasové aktivity mají odsouzení k dispozici a jakým způsobem je hodnotí. Výzkum byl realizován ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji.

Na stanovený výzkumný problém navazuje stanovený hlavní výzkumný cíl. Hlavním výzkumným cílem předkládané bakalářské práce je zmapování volnočasových aktivit ve vybraném penitenciárním zařízení a zjistit, jakým způsobem vězni hodnotí volnočasové aktivity. V souvislosti s hlavním výzkumným cílem práce jsou dále stanoveny dílčí výzkumné cíle:

DC1: Zjistit, jaká je spokojenost vězňů s volnočasovými aktivitami v penitenciárních zařízeních.

DC2: Zjistit, jaká je nabídka volnočasových aktivit v penitenciárních zařízeních.

DC3: Zjistit, jak vězni hodnotí volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních.



DC4: Zjistit, kolik času tráví vězni na volnočasových aktivitách v penitenciárních zařízeních.

## 4.2 Výzkumné otázky

Výzkumný předpoklad úspěšného dosažení stanoveného cíle práce představují výzkumné otázky, na které prostřednictvím vlastního primárního empirického výzkumu formou dotazníkového šetření hledá autorka odpověď. Výzkumné otázky jsou stanoveny v návaznosti na hlavní cíl práce a vycházejí ze studia odborné literatury. Na stanovené výzkumné otázky navazují otázky v dotazníku, přičemž analýza a identifikace odpovědí respondentů dotazníkového šetření napomohou zodpovědět stanovené výzkumné otázky, respektive dosáhnout stanovený cíl práce.

Nejprve je stanovena hlavní výzkumná otázka a posléze čtyři dílčí výzkumné otázky.

### **Hlavní výzkumná otázka:**

**Jaké je využití volnočasových aktivit ve vybraném penitenciárním zařízení a jak tyto volnočasové aktivity vězni hodnotí?**

### **Dílčí výzkumné otázky:**

#### **DO1: Jaká je spokojenost s volnočasovými aktivitami v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku je hledána v odpovědích respondentů dotazníkového šetření na otázky v dotazníku číslo 6, 8, 9, 10. Odpověď na výzkumnou otázku je v diskusní části předkládané práce, přičemž zde dochází rovněž ke komparaci vlastních výsledků výzkumu s odbornými literárními poznatky.

#### **DO2: Jaká je nabídka volnočasových aktivit v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku je hledána v odpovědích respondentů dotazníkového šetření na otázky v dotazníku číslo 3, 4, 5, 7. Odpověď na výzkumnou otázku je v diskusní části předkládané práce, přičemž zde dochází rovněž ke komparaci vlastních výsledků výzkumu s odbornými literárními poznatky.

#### **DO3: Jak vězni hodnotí volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku je hledána v odpovědích respondentů dotazníkového šetření na otázky v dotazníku číslo 15 a 16. Odpověď na výzkumnou otázku je v diskusní části předkládané práce, přičemž zde dochází rovněž ke komparaci vlastních výsledků výzkumu s odbornými literárními poznatky.

**DO4: Kolik času tráví vězni na volnočasových aktivitách v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku je hledána v odpovědích respondentů dotazníkového šetření na otázky v dotazníku číslo 11, 12, 13, 14. Odpověď na výzkumnou otázku je v diskusní části předkládané práce, přičemž zde dochází rovněž ke komparaci vlastních výsledků výzkumu s odbornými literárními poznatky.

**4.3 Výzkumná metoda**

Primární empirický výzkum lze dle Reichela (2009) realizovat kvalitativní či kvantitativní formou, případně kombinací obou uvedených přístupů. Obě formy primárního empirického výzkumu mají své přednosti i nedostatky. Kvalitativní forma výzkumu dle Olecké a Ivanové (2010) umožňuje hlubší pochopení tématu, vybudovat novou teorii, efektivnějším způsobem zacílit výzkum. Mezi nevýhodu kvalitativního výzkumu řadí Ochrana (2019) riziko spojené s možným zkreslením empirických dat vlivem toho, že výzkum není anonymní a tendence některých respondentů spočívají v tom, že určitá data zamlčují nebo záměrně zkreslují. V praxi se kvalitativní výzkum podle Olecké a Ivanové (2010) realizuje prostřednictvím rozhovorů nebo focus groups.

Předností kvantitativního výzkumu je podle Ochrany (2019) možnost zobecnění výsledků výzkumu na širší populaci nebo určitý segment, protože zde dochází k práci s rozsáhlejším výzkumným vzorkem. Cílem kvantitativního výzkumu je ověřování či rozšiřování současné úrovně vědeckého poznání, nikoliv budování nové teorie. Olecká a Ivanová (2010) vidí výhodu kvantitativní formy výzkumu v možnosti statistického a numerického vyhodnocení primárních empirických dat získaných formou dotazníkového šetření, pozorování nebo experimentem. Anonymita respondentů kvantitativní formy výzkumu spěje k vyšší úrovni pravdivosti odpovědí a tím i vyšší validitě výzkumu (Ochrana, 2019).

V návaznosti na stanovený cíl práce je nezbytné oslovit co největší vzorek odsouzených v penitenciárním zařízení, a proto je autorkou práce zvolena kvantitativní forma výzkumu. Pro sběr primárních empirických dat je využito dotazníkového šetření, které umožní v krátkém časovém období oslovit široký vzorek cílových respondentů výzkumu. Záměrem autorky je zjistit, jakým volnočasovým aktivitám se věnují odsouzení v penitenciárním zařízení a jakým způsobem volnočasové aktivity vnímají, nejedná se o budování nové teorie.

Ochrana (2019) spojuje kvantitativní formu výzkumu s deduktivním přístupem, který je dle autora vhodný použít v případech, že je známá teorie a cílem autora je dostupnou oblast

vědeckého poznání více specifikovat či ověřovat. Analyzovaná a interpretovaná primární empirická data jsou předmětem konfrontace s poznatky vycházejícími z odborné literatury. Deduktivní metoda napomáhá stanovit výstup předkládané práce.

Z hlediska časového období nese práce charakter průřezové studie, jelikož je usilováno o získání primárních empirických dat, týkajících se současného hodnocení volnočasových aktivit v penitenciárním zařízení. Otázky v dotazníkovém šetření vyzývají respondenty výzkumu, aby odpovídali v návaznosti na momentální vnímání dané problematiky.

#### 4.4 Tvorba dotazníku

Prostřednictvím dotazníkového šetření lze oslovit větší vzorek cílových respondentů a získat větší množství primárních empirických dat. Otázky v dotazníkovém šetření byly vytvořeny v návaznosti na stanovený cíl výzkumu a výzkumné otázky. Úkolem otázek uvedených v dotazníkovém šetření je odpovědět na stanovené výzkumné otázky a dosáhnout vytyčeného cíle práce.

Olecká a Ivanová (2010) v souvislosti s kvantitativní formou výzkumu hovoří o tzv. pilotáži. Během pilotáže dochází k otestování otázek dotazníkového šetření malým vzorkem respondentů s cílem ověřit srozumitelnost a jednoznačnost otázek. Realizace pilotáže dle Ochraný (2019) napomáhá opravit a přetransformovat otázky do podoby lepší srozumitelnosti. Ve svém důsledku šetří výzkumníci čas, umožňuje nasbírat validnější data a eliminovat nevhodné odpovědi.

Před oficiálním spuštěním sběru primárních empirických dat formou dotazníkového šetření, autorka práce nejprve provedla pilotáž dotazníku s třemi odsouzenými a posléze upravila otázky do podoby lepší srozumitelnosti. Dvě otázky byly z důvodu neadekvátnosti vyřazeny a jedna otázka byla do dotazníkového šetření doplněna. Srozumitelnost otázek byla následně odsouzenými penitenciárního zařízení hodnocena kladně.

Z důvodů specifčnosti penitenciárního zařízení, tzn. velmi omezenému přístupu odsouzených k internetu a s tím spojené nemožnosti vyplnit online dotazník, byl sběr primárních empirických dat formou dotazníkového šetření realizován tištěnou formou. Vzhledem k charakteru zařízení a restrikcím vlády České republiky spojenými s pandemií COVID-19 nelze osobně navštívit zvolené penitenciární zařízení, navázat osobní kontakt a sbírat odpovědi osobně. Z uvedených důvodů byly dotazníky vytištěny a předány

pracovníkovi penitenciárního zařízení, který dotazníky rozdál cílovým respondentům výzkumu k vyplnění. Následně vyplněné dotazníky sesbíral a vrátil zpět autorce práce.

Nasbírané odpovědi formou dotazníkového šetření byly analyzovány pomocí programu Microsoft Office Excel. V uvedeném programu byla pomocí kontingenčních tabulek a základních funkcí realizována analýza nasbíraných primárních empirických dat. Poté byly vytvořeny potřebné grafy, které názorně dokreslují výsledky práce.

#### **4.5 Výzkumný soubor**

Vymezení výzkumného souboru závisí na stanoveném výzkumném problému a výzkumném cíli, jelikož se jedná o vymezení základního výzkumného souboru respondentů dotazníkového šetření. Úkolem odpovědí je dosáhnout stanoveného cíle. Výzkumný soubor představuje respondenty výzkumu. (Ochrana, 2019) Charakter výzkumu neumožňuje realizovat náhodný výběr, naopak je nutné výzkumný soubor zúžit na odchovance penitenciárního zařízení.

Výzkumným souborem v překládané práci jsou všichni vězni vybrané věznice v Jihomoravském kraji. Všichni vězni zvolené věznice byli osloveni s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku. Z celkového počtu 498 potenciálních cílových respondentů výzkumu se podařilo získat 120 vyplněných dotazníků od respondentů výzkumu. Celkem 15 vyplněných dotazníků bylo kvůli nerelevantnosti vyřazeno z následné analýzy. Finální výzkumný vzorek tvoří 105 respondentů výzkumu, od kterých se podařilo získat vyplněné dotazníky.

Výsledný vzorek primárních empirických dat lze považovat za dostatečně validní. Na základě odpovědí respondentů lze vyvodit patřičné závěry a interpretace, které jsou uplatnitelné pouze na vybrané penitenciární zařízení v Jihomoravském kraji. Výsledky výzkumu nelze zobecnit na všechny penitenciární zařízení, jelikož výzkum proběhl pouze v jednom penitenciárním zařízení.

##### **4.5.1 Základní charakteristika vybraného penitenciárního zařízení v Jihomoravském kraji**

Vybrané penitenciární zařízení v Jihomoravském kraji zabezpečuje výkon trestu odnětí svobody odsouzených mužů v oddělení s dozorem a ostrahou. Věznice disponuje specializovaným oddělením pro sexuální delikventy, které bylo zřízeno v roce 1997. V daném oddělení vykonávají trest odsouzení za výkon trestu odnětí svobody ústavní

sexuologické léčby. Ubytovací kapacita věznice je 498 odsouzených se zachováním 4 m<sup>2</sup>. (VSCR, ©2021)

Zabezpečení správného chodu věznice a dodržování zákonných norem zajišťuje 260 zaměstnanců, z nichž je 150 příslušníků ve služebním poměru a 110 občanských pracovníků. Věznice vytváří podmínky pro zaměstnávání odsouzených ve středisku hospodářské činnosti, ve svém vlastním provozu a u soukromých firem. Dlouhodobě se zaměstnanost vězňů pohybuje kolem 50%. K získání a udržení pracovních návyků je nabízena i možnost brigádní práce bez nároku na odměnu, při pomocných pracích pro potřeby věznice a v rukodělných dílnách. (VSCR, ©2021)

Odsouzení mohou využít možnost zdokonalovat se formou samostudia v cizích jazycích a v mateřském jazyce. Speciální výchovné aktivity probíhají individuální i skupinovou formou a zajišťují je specialisté z oddělení výkonu trestu. Jde o sociálně psychologický výcvik, arteterapii, psychoterapii, terapeutické aktivity v rámci poradny drogové prevence. Věznice spolupracuje s nevládní neziskovou organizací Podané ruce. Pracovníci poskytují služby v oblasti drogových závislostí. Součástí práce s vězni jsou i aktivity pro volný čas, například sportovní, hudební, výtvarný a modelářský kurz. Ve vězeňské knihovně je k dispozici více než 3000 titulů. (VSCR, ©2021)

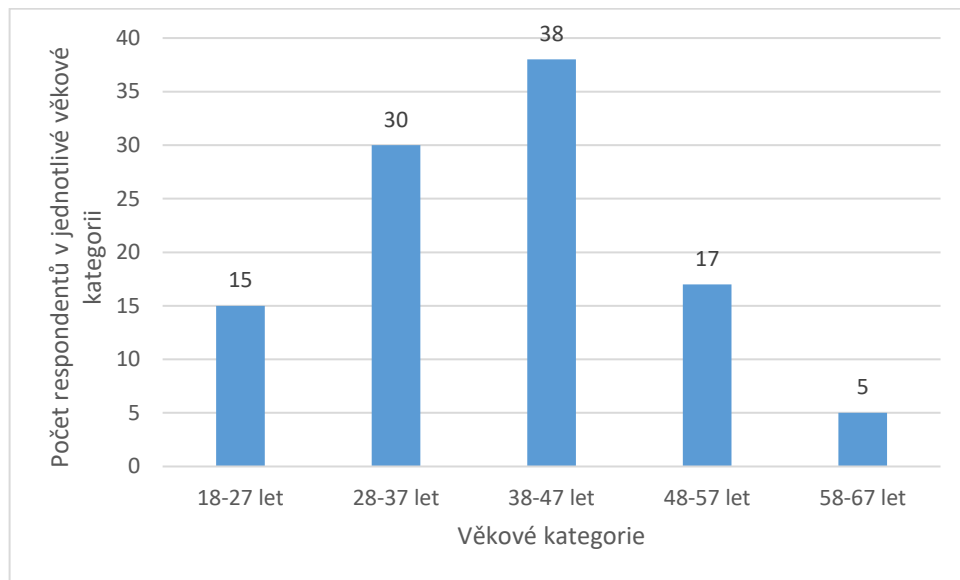
#### **4.5.2 Základní informace o respondentech výzkumu**

Cílovými respondenty výzkumu jsou odsouzení ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji, kteří byli požádáni o vyplnění dotazníkového šetření. Z celkových 498 cílových respondentů výzkumu se podařilo získat data od 105 respondentů.

Úvodní otázka z dotazníku směřovala na pohlaví respondentů, přičemž všichni respondenti výzkumu uvedli mužské pohlaví, jelikož věznice je zaměřena na mužskou část populace. Lze tedy konstatovat, že výzkumného šetření se zúčastnili pouze muži, což může mít ve finále za následek jednostranné odpovědi k omezení výzkumu pouze na mužskou populaci.

Druhá otázka dotazníku se dotazovala na věk respondentů výzkumu. Vzhledem ke skutečnosti, že vybrané penitenciární zařízení v Jihomoravském kraji je určené pro osoby starší 18 let, byly stanoveny časové intervaly v rozpětí 10 let počínaje 18 rokem života. Výsledky výzkumu jsou v níže přiloženém grafu číslo 1.

Graf 1 Počet respondentů výzkumu v jednotlivých věkových kategoriích



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

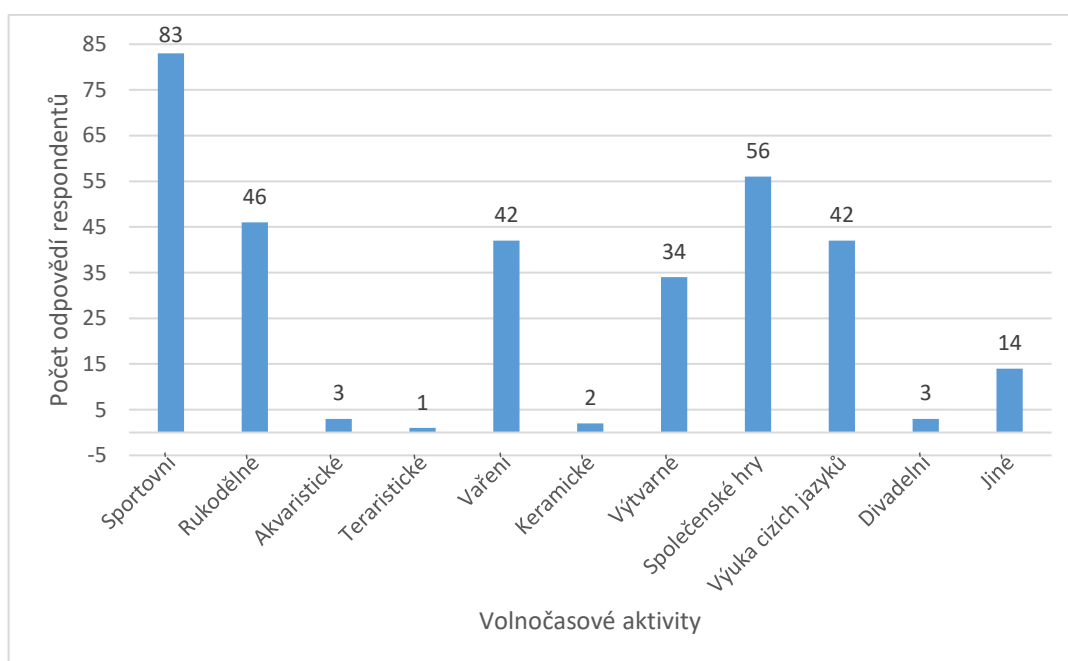
Výše přiložený graf číslo 1 popisuje počet respondentů výzkumu v jednotlivých věkových kategoriích. Největší počet respondentů výzkumu je ve věkovém rozpětí od 38 do 47 let. Druhou nejpočetnější skupinu respondentů výzkumu tvoří odsouzení ve věku od 28 do 37 let. Nejstarší účastník dotazníkového šetření je ve věku do 67 let. Z grafu lze taktéž vyčíst, že ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji žijí odsouzení mezi 18 a 67 lety života. Jedná se o poměrně široké věkové rozpětí, přičemž lze předpokládat, že respondenti v různých věkových kategoriích mají jiné zájmy a preferují jiné volnočasové aktivity, a tak je zde předpoklad zisku nejednoznačných empirických výsledků.

## 5 ANALÝZA DAT

Tato kapitola obsahuje interpretaci získaných a analyzovaných primárních empirických dat pomocí dotazníkového šetření. Předmětem předkládané kapitoly je interpretace vyhodnocených empirických dat v programu Microsoft Office Excel. Úvodní dvě otázky dotazníkového šetření byly zaměřeny na charakteristiku respondentů, ostatní otázky z dotazníku byly zaměřeny na vybraný výzkumný problém.

Třetí otázka z dotazníku se týkala poskytovaných volnočasových aktivit v penitenciárním zařízení. Respondenti výzkumu měli možnost vybrat z více uvedených možností. Odpovědi respondentů jsou popsány v níže přiloženém grafu číslo 2.

Graf 2 Počet odpovědí respondentů na jednotlivé poskytované volnočasové aktivity



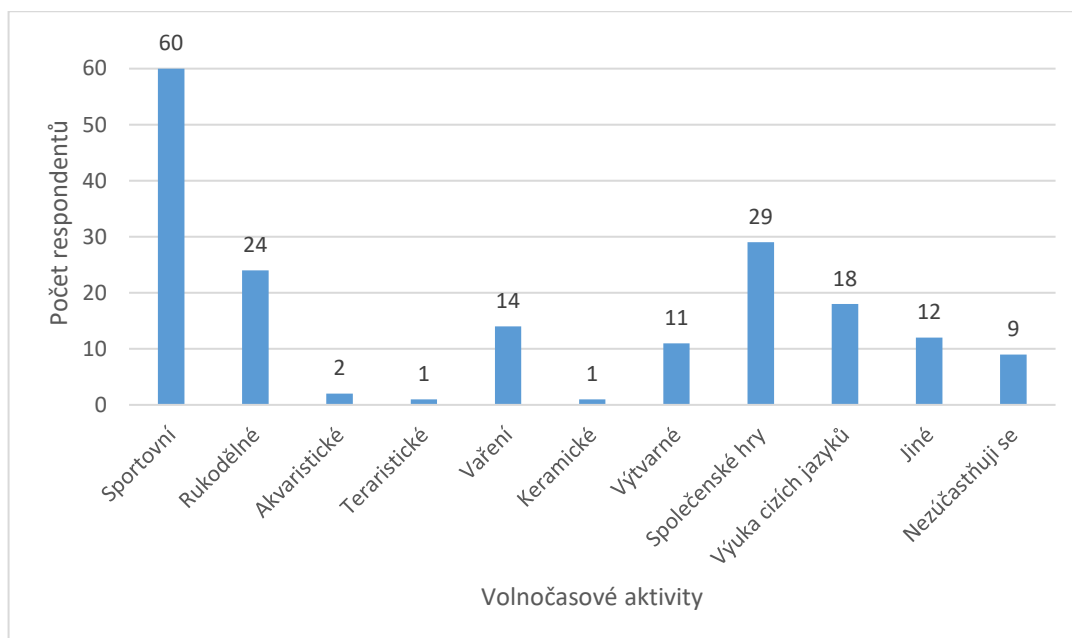
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 2 analyzuje, jaké volnočasové aktivity jsou poskytovány odsouzeným ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Respondenti výzkumu odpovídali na otázku, jaké volnočasové aktivity jsou k dispozici, přičemž měli možnost zodpovědět i více možností. Největší počet respondentů výzkumu uvedl, že volný čas tráví sportovními aktivitami. Velká část respondentů dále uvedla možnost využití volnočasových aktivit formou hraním společenských her, rukodělnými pracemi, vařením, výukou cizích jazyků a výtvarnými aktivitami. Pouze malý počet respondentů uvedl, že se věnují akvaristické, teraristické, divadelní či keramické činnosti ve volném čase.

Celkem 14 respondentů zvolilo možnost „jiné“, přičemž následně byli tito respondenti dotázáni, jaké jiné volnočasové aktivity mají na mysli. Celkem 3 respondenti se ve volném čase věnují hudebním aktivitám, 2 respondenti hrají spolu ping pong, 3 respondenti se věnují mysliveckým zájmům, 4 respondenti se zabývají rybářstvím, 2 respondenti se věnují náboženství.

V následné otázce byli respondenti dotázáni, kterých volnočasových aktivit poskytovaných penitenciárním zařízením se účastní nejčastěji. Odpovědi na položenou otázku jsou graficky znázorněny v níže přiloženém grafu číslo 3.

Graf 3 Odpovědi respondentů na otázku, kterých volnočasových aktivit se účastní nejčastěji



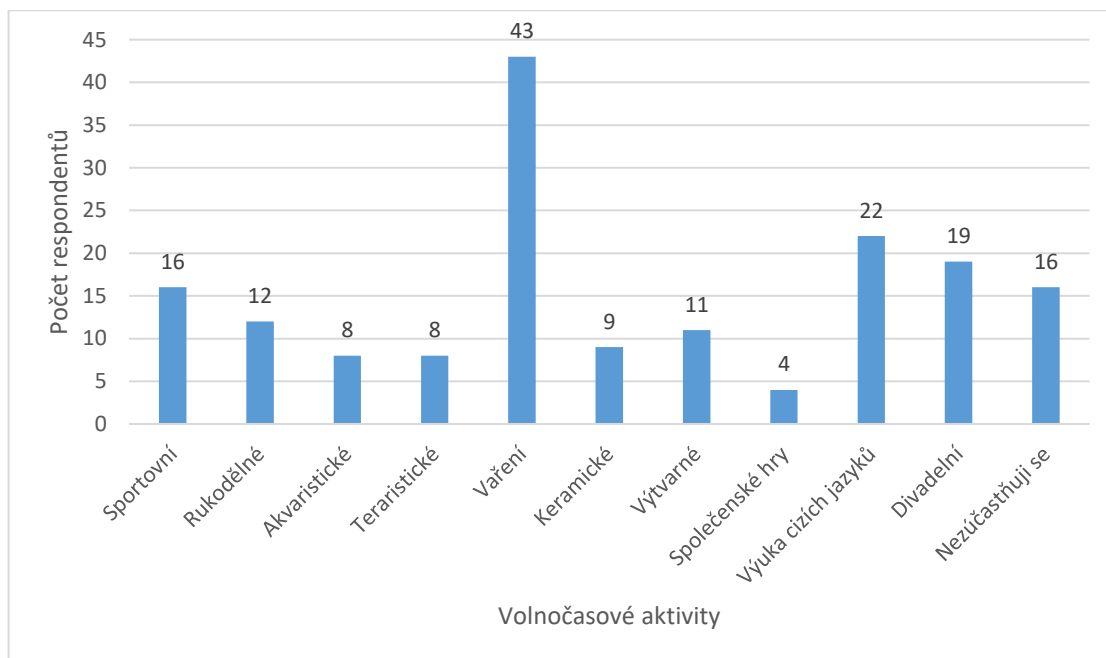
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 3 popisuje, které volnočasové aktivity respondenti výzkumu navštěvují nejčastěji. Výsledné odpovědi na položenou otázku do velké míry korelují s odpověďmi na předchozí otázku v dotazníku. Respondenti měli opět možnost výběru z více možností. Nejčastěji se respondenti věnují ve volném čase sportovním aktivitám, společenským hrám, rukodělným pracím. Minimum volného času tráví respondenti akvaristickou, teraristikou nebo keramickou činností. Celkem 9 respondentů uvedlo, že se žádných volnočasových aktivit neúčastní. V kategorii „jiné“ celkem 12 respondentů uvedlo, že 4 respondenti se nejčastěji ve volném čase věnují rybářství, 4 respondenti se věnují myslivectví, 2 respondenti se věnují hudbě a 2 respondenti navštěvují náboženský kurz.



V kontrastu s předchozí položenou otázkou byla položena tato otázka v dotazníku, která se týkala volnočasových aktivit, kterých se respondenti výzkumu účastní nejméně. Výsledky jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu číslo 4.

Graf 4 Odpovědi respondentů na otázku, které volnočasové aktivity provozují nejméně

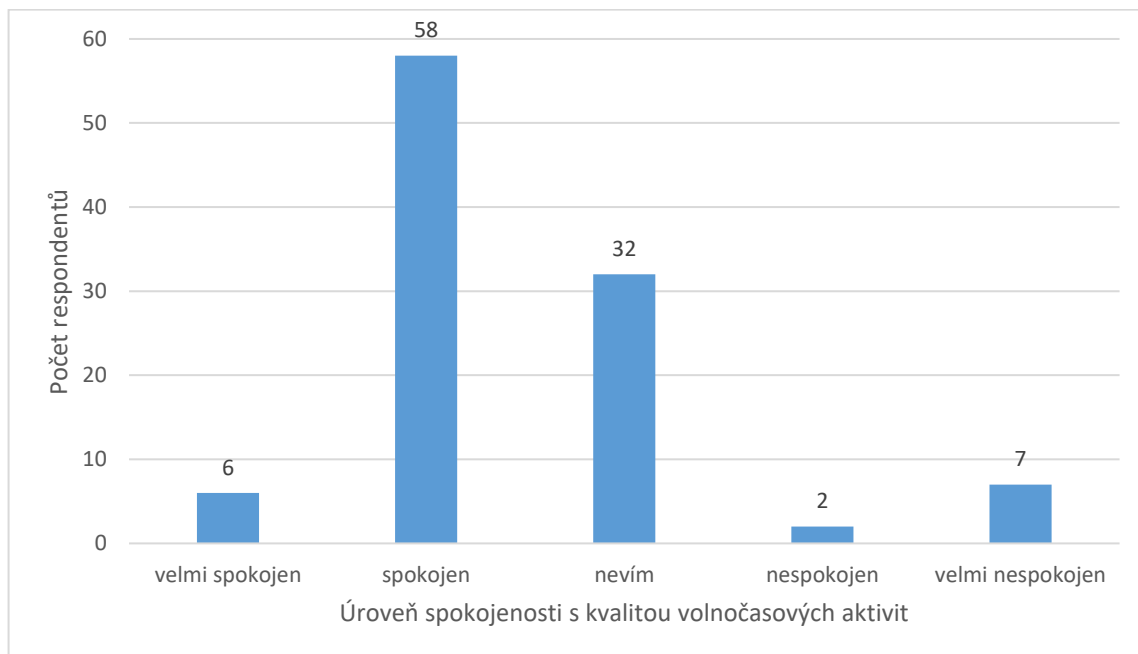


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 4 popisuje odpovědi respondentů na otázku, kterých volnočasových aktivit se odsouzení účastní nejméně. Respondenti výzkumu měli možnost zvolit více odpovědí. Nejvíce respondentů, konkrétně 43 respondentů, odpovědělo, že ve volném čase nejméně vaří, 22 respondentů se nejméně účastní studia cizích jazyků a 19 respondentů se nejméně účastní divadelních představení. Naopak z odpovědí respondentů lze vyčíst, že volný čas respondenti tráví často např. hraním společenských her.

Následující otázka v dotazníku směřovala na spokojenost s kvalitou volnočasových aktivit z pohledu respondentů výzkumu. Respondenti výzkumu měli k dispozici na výběr z jedné možnosti z celkových pěti možností. Na základě vlastního subjektivního pocitu měli za úkol respondenti zvolit jednu variantu odpovědi. Výsledné odpovědi jsou zobrazeny v grafu číslo 5.

Graf 5 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s kvalitou volnočasových aktivit

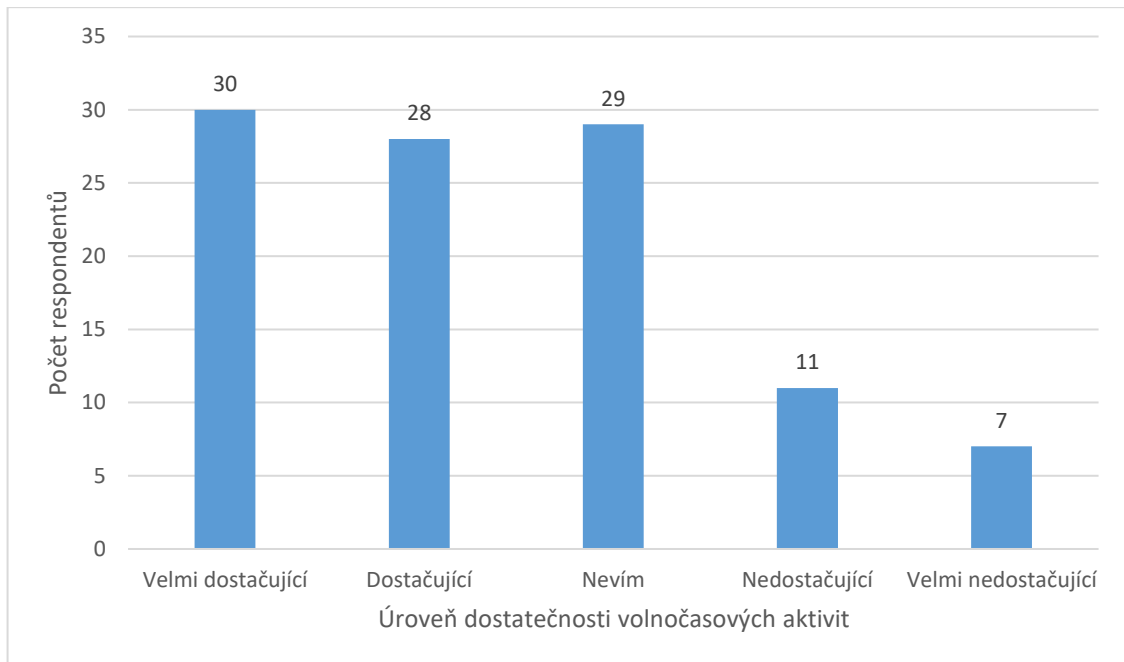


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 5 zobrazuje výsledný počet odpovědí respondentů na otázku týkající se kvality poskytovaných volnočasových aktivit. Největší část respondentů, konkrétně 58, je spokojeno s kvalitou poskytovaných volnočasových aktivit. Celkem 32 respondentů výzkumu uvedlo, že nedokážou posoudit kvalitu poskytovaných volnočasových aktivit. Negativním zjištěním je, že 2 respondenti výzkumu jsou nespokojeni a 7 respondentů výzkumu je velmi nespokojeno s kvalitou poskytovaných volnočasových aktivit.

Následující otázka v dotazníku se ptala respondentů, zda považují současnou nabídku volnočasových aktivit za dostačující. Odpovědi respondentů výzkumu jsou graficky zaznamenány v níže přiloženém grafu číslo 6.

Graf 6 Odpovědi respondentů na otázku týkající se dostatečnosti nabídky volnočasových aktivit

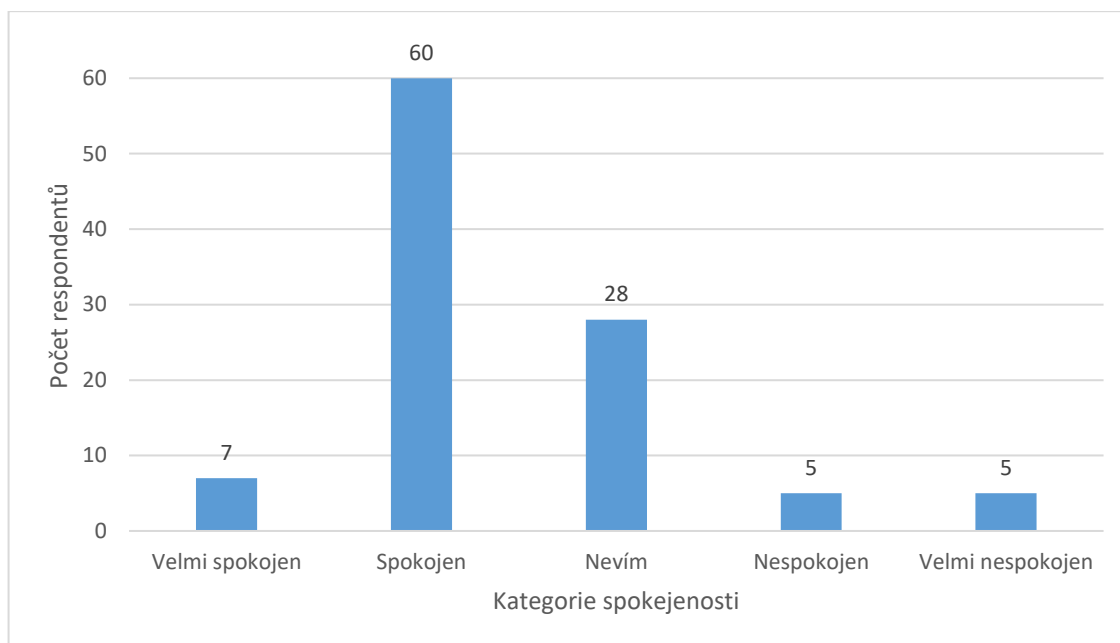


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 6 zobrazuje odpovědi respondentů na otázku, zda je pro ně nabídka volnočasových aktivit dostačující. Každý respondent měl možnost vybrat jednu z nabízených možností. Pozitivním zjištěním je, že celkem 58 respondentů výzkumu považuje nabídku volnočasových aktivit za velmi dostačující nebo dostačující. Celkem 29 respondentů nedokáže položenou otázku posoudit. Negativní zjištění představuje skutečnost, že 18 respondentů považuje nabídku volnočasových aktivit za nedostačující až velmi nedostačující.

V návaznosti na předchozí otázky byla položena další otázka zabývající se spokojeností s nabídkou poskytovaných volnočasových aktivit. Odpovědi respondentů jsou zobrazeny v níže přiloženém grafu číslo 7.

Graf 7 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s nabídkou volnočasových aktivit



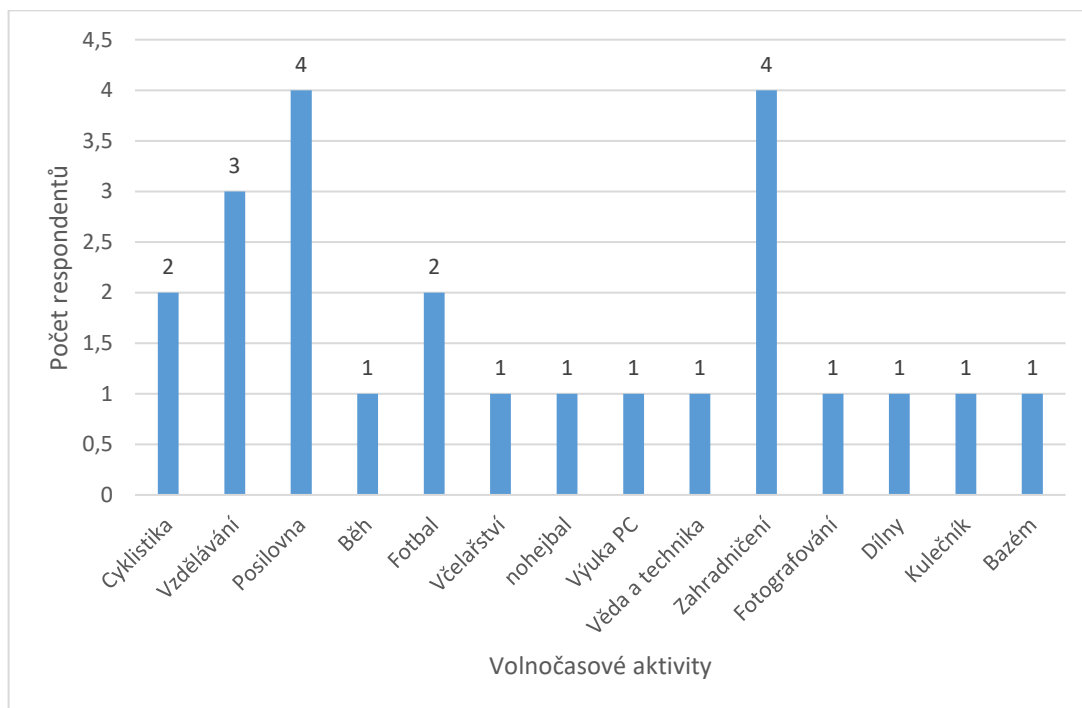
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Ve výše přiloženém grafu číslo 7 jsou zobrazeny odpovědi respondentů na otázku zabývající se spokojeností s nabídkou volnočasových aktivit. Nejvyšší počet respondentů celkem 60, vyjádřilo spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit. Celkem 28 respondentů výzkumu nedokáže posoudit spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit. Negativní zjištění představuje skutečnost, že celkem 10 respondentů výzkumu vyjádřilo nespokojenost či velkou nespokojenost s nabídkou volnočasových aktivit.

V návaznosti na předchozí otázku byla položena další otázka pro nespokojené respondenty s nabídkou volnočasových aktivit, přičemž tyto respondenti byli dotázáni na důvody své nespokojenosti. Celkem 6 respondentů uvedlo jako hlavní důvod nespokojenosti práci, dalším respondentům připadala nabídka volnočasových aktivit nízká, zejména jim chyběla možnost doplnit si vzdělání. Nespokojenost některých respondentů pramenila z pandemie COVID-19, kdy odsouzení musí dodržovat přísnější hygienická opatření a nemohou např. chodit do posilovny.

Na předchozí dvě zmíněné otázky z dotazníku navazuje další otázka, která se doptávala respondentů výzkumu na volnočasové aktivity, které jim v nabídce chybí. Odpovědi respondentů jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu 8.

Graf 8 Odpovědi respondentů na otázku, které volnočasové aktivity jim v nabídce chybí

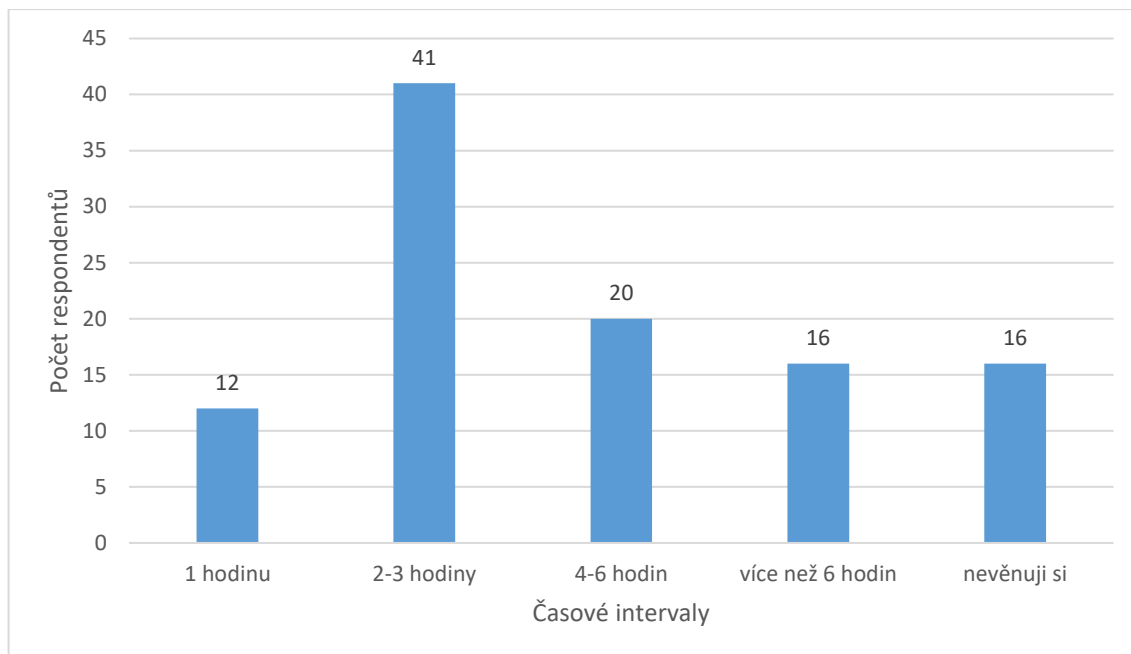


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

V návaznosti na předchozí dvě otázky byla položena respondentům výzkumu otázka, které volnočasové aktivity jim chybí v současné nabídce volnočasových aktivit. Odpovědi respondentů jsou zaznamenány v grafu číslo 8. Každý respondent měl možnost uvést žádnou, jednu nebo více scházejících aktivit. Z odpovědí respondentů vyplývá, že nejvíce jim schází posilovna, zahradničení a možnost vzdělávání. Ostatní scházející volnočasové aktivity uvedené v grafu číslo 8 jsou spíše individuální, jelikož chybějící volnočasovou aktivitu zmínil vždy jeden respondent výzkumu.

V následné otázce bylo zjišťováno, kolik hodin v týdnu se respondenti věnují volnočasovým aktivitám. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v níže přiloženém grafu číslo 9.

Graf 9 Odpovědi respondentů na otázku, kolik hodin týdně věnují volnočasovým aktivitám

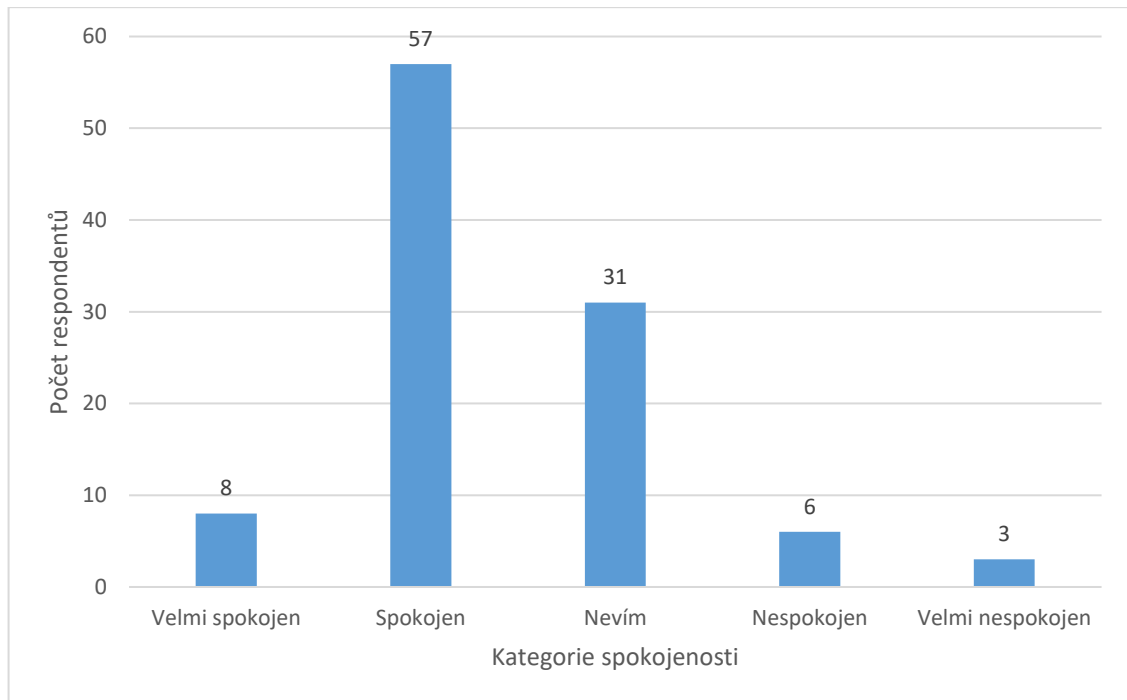


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 9 zobrazuje počet odpovědí respondentů na otázku týkající se počtu hodin týdně strávených volnočasovou aktivitou v jednotlivých časových intervalech. Z odpovědí respondentů na položenou otázku vyplývá, že nejčastěji, se respondenti věnují volnočasovým aktivitám 2-3 hodiny týdně. Celkem 20 respondentů se věnuje volnočasovým aktivitám 4-6 h týdně. Z celkového výzkumného vzorku celkem 16 respondentů uvedlo, že se volnočasovým aktivitám vůbec nevěnuje.

V návaznosti na předchozí otázku byla stanovena otázka týkající se spokojenosti respondentů výzkumu s časovou dotací poskytovaných volnočasových aktivit. Výsledné odpovědi jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu 10.

Graf 10 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s časovou dotací poskytovaných volnočasových aktivit

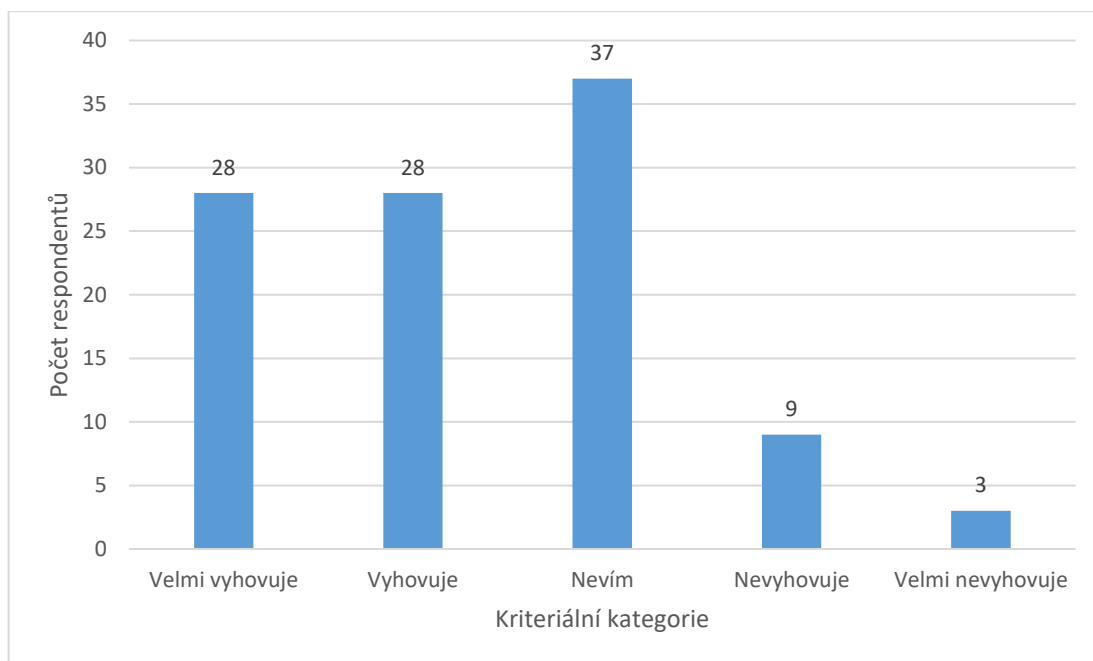


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 10 zobrazuje odpovědi respondentů výzkumu na otázku zabývající se spokojeností s časovou dotací poskytovaných volnočasových aktivit ze strany respondentů výzkumu. Celkem 65 respondentů výzkumu projevilo spokojenost s časovou dotací nabízených volnočasových aktivit, dalších 31 respondentů výzkumu není schopno posoudit úroveň spokojenosti s poskytovanými volnočasovými aktivitami. Negativním zjištěním je skutečnost, že celkem 9 respondentů výzkumu projevilo nespokojenost s časovou dotací nabízených volnočasových aktivit ze strany penitenciárního zařízení, ve kterém byl realizován primární empirický výzkum.

Následující otázka se dotazovala respondentů výzkumu na to, zda jim vyhovuje časový harmonogram volnočasových aktivit, které navštěvují. Výsledné odpovědi respondentů výzkumu jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu číslo 11.

Graf 11 Odpovědi respondentů na otázku týkající se skutečnosti, zda jim vyhovuje časový harmonogram volnočasových aktivit, které navštěvují



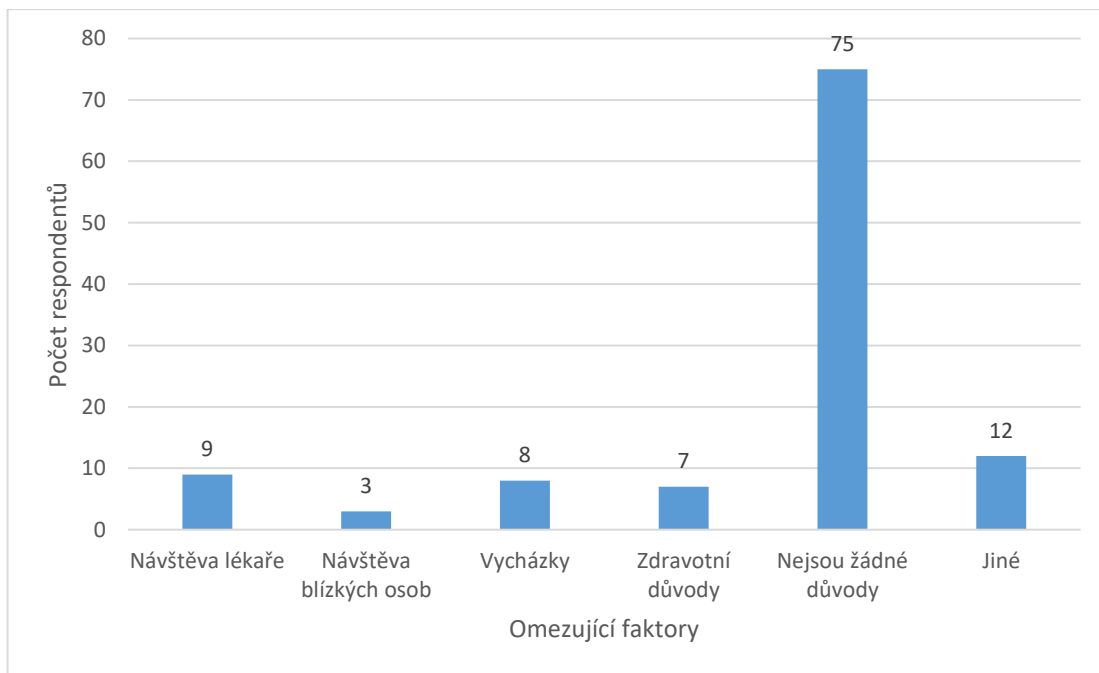
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 11 v jednotlivých kategoriích zobrazuje počet odpovědí respondentů výzkumu. Položená otázka se týkala skutečnosti, zda respondentům výzkumu vyhovuje časový harmonogram volnočasových aktivit, kterých se účastní. Největší počet, celkem 37 respondentů výzkumu uvedlo, že nejsou schopni posoudit úroveň vlastní spokojenosti s časovým harmonogramem volnočasových aktivit. Pozitivním zjištěním je skutečnost, že 56 respondentů vnímá časový harmonogram volnočasových aktivit pozitivním způsobem, vyhovuje jim. Negativním poznatkem je skutečnost, že 12 respondentů výzkumu je nespokojeno s časovým harmonogramem volnočasových aktivit, které navštěvují.



Další otázka v dotazníkovém šetření zkoumala důvody bránící respondentům výzkumu v účasti na volnočasových aktivitách. Výsledné odpovědi jsou zaznamenány v grafu číslo 12.

Graf 12 Odpovědi respondentů na otázku zabývající se důvody znemožňujícími účast na volnočasových aktivitách

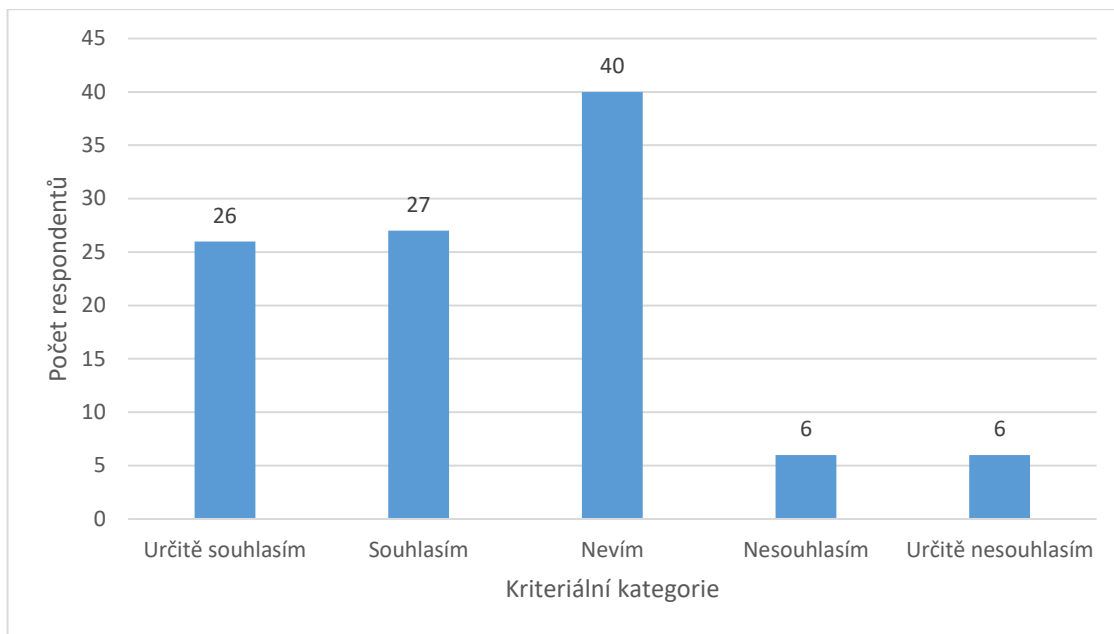


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 12 popisuje výsledné odpovědi respondentů výzkumu na otázku týkající se důvodů znemožňujících účast na volnočasových aktivitách. Celkem 75 dotázaných respondentů uvedlo, že nemají žádné důvody, které by jim bránily účastnit se volnočasových aktivit. Celkem 12 respondentů uvedlo, že důvody bránící v účasti na volnočasových aktivitách jsou příležitostné a jsou způsobeny např. návštěvou lékaře nebo návštěvou blízkých osob. Celkem 12 respondentů uvedlo jako důvod „jiné“. Daný vzorek respondentů byl následně dotázán na konkrétní důvody způsobující absenci na volnočasových aktivitách. Celkem 9 respondentů uvedlo jako hlavní důvod práci, 1 respondent nedostatek času a 2 respondenti omezení způsobená s opatřeními kvůli pandemii COVID-19.

Následující otázka se ptala respondentů výzkumu na to, zda poskytovaná nabídka volnočasových aktivit je pro respondenty uspokojující. Výsledné odpovědi jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu číslo 13.

Graf 13 Odpovědi respondentů na otázku zabývající se spokojeností respondentů s nabídkou poskytovaných volnočasových aktivit

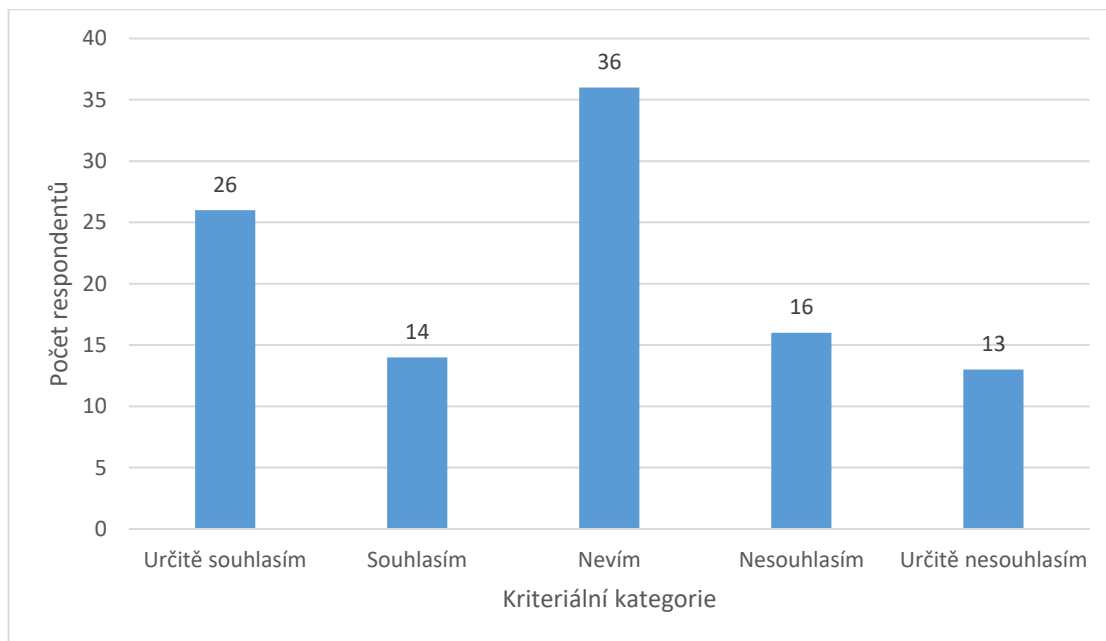


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Výše přiložený graf číslo 13 zobrazuje výsledné odpovědi respondentů na otázku zabývající se mírou uspokojení s poskytovanou nabídkou volnočasových aktivit. Největší počet respondentů výzkumu, konkrétně 40, není schopen posoudit míru uspokojení s poskytovanou nabídkou volnočasových aktivit. Celkem 53 respondentů vyjádřilo uspokojení s nabídkou volnočasových aktivit. Negativním zjištěním je skutečnost, že celkem 12 respondentů neuspokojuje poskytovaná nabídka volnočasových aktivit.

Poslední otázka z dotazníkového šetření se týkala na pořádání soutěží ve volnočasových aktivitách. Bylo zjišťováno, jakým způsobem soutěživost hodnotí respondenti výzkumu. Výsledné odpovědi jsou zaznamenány v níže přiloženém grafu číslo 14.

Graf 14 Odpovědi respondentů výzkumu na otázku, do jaké míry souhlasí s tvrzením, že pořádání soutěží v rámci volnočasových aktivit je zbytečné



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

V grafu číslo 14 jsou popsány odpovědi respondentů na poslední položenou otázku, ve které byla vznesena teze, že pořádání soutěží v rámci volnočasových aktivit je zcela zbytečné. Požadavek na dotázané respondenty byl, aby posoudili dle vlastního názoru míru shody s daným tvrzením. Největší počet respondentů, konkrétně 36, uvedlo, že nedovedou posoudit vhodnost soutěživosti ve volnočasových aktivitách. Celkem 40 respondentů výzkumu souhlasí s daným tvrzením a sice považují soutěžení v rámci volnočasových aktivit za zbytečné. Celkem 29 respondentů vyjádřilo nesouhlas s tvrzením autorky, a naopak daný vzorek respondentů upřednostňuje soutěživost v rámci volnočasových aktivit.

## 6 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Výzkumným problémem této bakalářské práce je téma volnočasových aktivit ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. V návaznosti na výzkumný problém byl stanoven hlavní výzkumný cíl, který se dále větví na dílčí výzkumné cíle. Výzkumným cílem je zmapovat volnočasové aktivity ve vybraném penitenciárním zařízení a zjistit hodnocení volnočasových aktivit ze strany odsouzených vězňů zmíněného zařízení.

Za účelem dosažení stanoveného hlavního výzkumného cíle a dílčích výzkumných cílů byla stanovena hlavní výzkumná otázka a dále byly stanoveny dílčí výzkumné otázky, na které autorka práce prostřednictvím kvantitativního výzkumu použitím dotazníkového šetření sbírala potřebná primární empirická data. Data byla následně analyzována a interpretována. Interpretace výsledků výzkumu umožňují zodpovědět stanovené výzkumné otázky a zhodnotit míru dosažení stanoveného cíle práce.

Předmětem této kapitoly je zodpovědět stanovené výzkumné otázky, prezentovat míru naplnění hlavního výzkumného cíle, dílčích výzkumných cílů a nejvýznamnější poznatky přínosu předkládané bakalářské práce.

Pomocí dotazníkového šetření se podařilo autorce práce nasbírat kriticky důležitá validní primární empirická data od 105 odsouzených vězňů ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Velikost výzkumného vzorku lze považovat za validní, tedy umožňující realizovat předkládaný výzkum a dedukovat relevantní závěry z výzkumu plynoucí. Úvodní dvě otázky z dotazníkového šetření byly zaměřeny na představení respondentů za účelem získání základních informací o výzkumném vzorku respondentů. Z odpovědí respondentů se potvrdila informace uvedená na webových stránkách věznice, že se jedná o vězeňské zařízení určené mužské populaci. Výzkumu se účastnili pouze muži. Jednostranné zaměření na výzkumný vzorek, v tomto případě muže, může přinést jednotvárné odpovědi, jelikož v dané populaci dochází k vytváření tzv. sociálních skupin, které sdílí víceméně stejný názor a pohled na věc. Tato počáteční obava se ve výzkumu nepotvrdila, podařilo se získat množství rozmanitých nejednotných odpovědí.

Druhá socio-demografická otázka v dotazníkovém šetření se tázala respondentů na jejich věk prostřednictvím stanovených desetiletých věkových intervalů. Každý respondent výzkumu byl vyzván zvolit právě jeden interval, do kterého se řadí svým věkem. Výsledné odpovědi na tuto otázku jsou zaznamenány v grafu číslo 1. Ve vězení jsou odsouzení muži mezi 18 a 67 lety, přičemž největší podíl odsouzených vězňů je mezi 38 až 47 lety.

Zbylé výzkumné otázky byly navázány na stanovené výzkumné otázky a jejich účelem bylo nasbírat potřebná data, ze kterých prostřednictvím metody dedukce budou moci být zodpovězeny výzkumné otázky. Z tohoto důvodu je v následující části věnován prostor rozboru a odpovědím na stanovené výzkumné otázky na základě výsledků výzkumu.

Výzkumné otázky:

### **DO1: Jaká je spokojenost s volnočasovými aktivitami v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku tvoří odpovědi respondentů výzkumu na otázky číslo 6, 8, 9 a 10 z dotazníku. Odpovědi na jednotlivé otázky jsou rozebrány v předchozí kapitole, která se věnuje analýze a interpretaci výsledků výzkumu. Vše je pro názornost dokresleno přiloženými grafy.

Z odpovědí respondentů výzkumu na uvedené otázky z dotazníkového šetření lze dedukovat, že většina vězňů je spokojena s volnočasovými aktivitami, které mají k dispozici. U každé otázky zhruba 1/3 respondentů váhala mezi spokojeností a nespokojeností, nebyla adekvátním způsobem schopna posoudit míru vlastní spokojenosti nebo nespokojenosti. Pouze menšina vězňů se vyjádřila nespokojeně vůči volnočasovým aktivitám. Důvody byly rozmanité, vězni zpravidla jako důvody nespokojenosti uváděli nemožnost účastnit se některých volnočasových aktivit kvůli pandemii COVID-19 nebo díky jiným povinnostem, některým respondentům chybí v nabídce oblíbená volnočasová aktivita. Z výsledků výzkumu lze dedukovat, že s volnočasovými aktivitami panuje obecná spokojenost. Vězni mají k dispozici širokou nabídku volnočasových aktivit, které jim umožňují se vzdělávat, udržovat se v psychické i fyzické kondici, uvědomit si své předchozí nevhodné chování, připravit se na propuštění z věznice a přijmout kroky k nápravě a slušnému budoucímu životu. Uvedená zjištění jsou v souladu s Černíkovou (2008); Průchou et al. (2009), kteří hovoří o důležitosti volnočasových aktivit, protože jejich vliv na člověka je zásadní v rámci jeho psychického nebo fyzického zdraví.

### **DO2: Jaká je nabídka volnočasových aktivit v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku tvoří odpovědi respondentů na otázky číslo 3, 4, 5, 7 v dotazníku. Výsledné odpovědi respondentů na uvedené otázky z dotazníkového šetření jsou opět zobrazeny v předchozí kapitole týkající se analýzy a interpretaci výsledků výzkumu, které jsou pro lepší názornost doplněny grafy.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že mohou využívat velmi širokou škálu volnočasových aktivit a také provozovat pohybové, vzdělávací, hudební, duchovní aj. aktivity. Důležité je,

že volnočasové aktivity rovněž slouží k socializaci vězňů. Z výsledků výzkumu autorka práce dedukuje, že systém volnočasových aktivit je pracovníky věznice promyšlen způsobem, aby vězni měli možnost fyzické i psychické námahy a věřící se mohli věnovat své víře. Dále si vězni mohou doplnit chybějící vzdělání a připravit se tímto krokem na propuštění z vězení, jelikož vyšší vzdělání by jim mělo pomoci lépe se zpět zařadit do společnosti. Uvedená zjištění jsou v souladu s Černíkovou et al. (2008), která se zabývá chováním a apeluje na rozmanitou nabídku volnočasových aktivit, která má více funkcí pro danou osobu.

### **DO3: Jak vězni hodnotí volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku tvoří odpovědi respondentů výzkumu na otázky z dotazníku číslo 15 a 16. Výsledné odpovědi respondentů na uvedené otázky z dotazníkového šetření jsou opět zobrazeny v předchozí kapitole týkající se analýzy a interpretace výsledků výzkumu a doplněny jsou pro lepší názornost grafy.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že více než polovina respondentů kladně hodnotí nabízené volnočasové aktivity, 1/3 respondentů nemá na dané téma vlastní názor a 12 respondentů negativním způsobem hodnotí volnočasové aktivity. V návaznosti na další otázky lze dedukovat, že nespokojenost respondentů s volnočasovými aktivitami pramení z frustrace, např. z toho, že nejsou realizovány některé oblíbené volnočasové aktivity vězňů nebo že se sami z důvodů jistých skutečností nemohou účastnit volnočasových aktivit. Nabídka volnočasových aktivit je velice široká a většina respondentů ji hodnotila pozitivně, jelikož mají na výběr z velkého množství volnočasových aktivit. Pomocí volnočasových aktivit se vězni mohou se vzdělávat, socializovat, rozvíjet své fyzické i psychické zdraví (Průcha et al., 2009).

Poslední otázka dotazníkového šetření se týkala soutěživosti u volnočasových aktivit. Názory na soutěživost u volnočasových aktivit byly rozporuplné. Zhruba třetina respondentů nemá vlastní názor na dané téma a zbytek respondentů je rozdělen zhruba na dvě stejně velké poloviny, tzn., že polovina respondentů vítá soutěživost u volnočasových aktivit a druhé polovině respondentů přijde zbytečná. Autorka práce považuje soutěživost za dobrou věc, která poskytuje jedinci zpětnou vazbu, možnost srovnání s jinými osobami, zjištění vlastních předností a slabých stránek, na kterých by měl pracovat. Rovněž se při soutěži lidé naučí asertivitě a přijímání porážky. Dle názoru autorky je vhodné, že vězeňská služba např. ve sportovních aktivitách dbá na soutěživost, aby měli vězni motivaci a důvod pro něco bojovat.

Uvedená dedukce je v souladu s názory Průchy et al. (2009), který hovoří o důležitosti volnočasových aktivit, protože ovlivňují psychiku člověka.

#### **DO4: Kolik času tráví vězni na volnočasových aktivitách v penitenciárních zařízeních?**

Odpověď na stanovenou dílčí výzkumnou otázku vychází z odpovědí respondentů výzkumu na otázky z dotazníku číslo 11, 12, 13, 14. Výsledné odpovědi respondentů na uvedené otázky z dotazníkového šetření jsou opět zobrazeny v předchozí kapitole týkající se analýzy a interpretace výsledků výzkumu, jsou doplněny pro lepší názornost grafy.

Jedna z otázek dotazníku se dotazovala respondentů výzkumu, kolik času týdně tráví volnočasovými aktivitami. Z výzkumu vyplynulo, že respondenti výzkumu týdně tráví volnočasovými aktivitami do 8 hodin času. Největší skupina respondentů se pohybovala v časovém intervalu 2-3 hodin. Nejčastěji respondenti tráví týdně 2-3 hodiny pomocí volnočasových aktivit.

Taktéž se autorka práce dotazovala respondentů na jejich spokojenost s časovou dotací volnočasových aktivit. Opět v převážné většině se setkala autorka práce s kladnými reakcemi respondentů výzkumu. Negativních reakcí bylo pouze 9. Opět lze dedukovat, že nespokojenost pramení z frustrace způsobené nemožností se účastnit některých volnočasových aktivit, případně nerealizace jejich oblíbených volnočasových aktivit. Podstatné zjištění je, že vězni mají k dispozici dostatečný prostor pro volnočasové aktivity, kterými mohou krátit čas, ale i rozvíjet vlastní dovednosti, znalosti, schopnosti aj.

Odpovědi na dílčí výzkumné otázky umožňují zodpovědět **hlavní výzkumnou otázku**, která zní: „**Jaké je využití volnočasových aktivit ve vybraném penitenciárním zařízení a jak tyto volnočasové aktivity vězni hodnotí?**“

Výsledky výzkumu poukazují na široký výběr volnočasových aktivit, které lze využít pro studium a vzdělání obecně, pohybové, socializační aktivity aj. Každý odsouzený ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji má k dispozici na výběr velké množství volnočasových aktivit, které rád provozuje. Rovněž spolupracuje se zaměstnanci věznice, kteří dohlíží na volnočasové aktivity a volí aktivity způsobem, které budou jedince rozvíjet a napomohou mu s následným návratem do běžného života po propuštění z výkonu trestu. Z výsledků výzkumu rovněž vyplývá, že většina respondentů je spokojena s kvalitou a časovou dotací volnočasových aktivit. Pouze velmi malý vzorek respondentů vypověděl, že se vůbec žádných volnočasových aktivit neúčastní. Všichni ostatní jsou rádi za každou volnočasovou aktivitu.

Odpovědi na stanovené výzkumné otázky jsou zároveň odpověďmi na dílčí výzkumné cíle, které vycházejí z hlavního cíle práce. Lze konstatovat, že se podařilo autorce práce naplnit stanovený cíl práce. Získána byla všechna potřebná empirická data k naplnění cíle práce. Podařilo se zcela zmapovat volnočasové aktivity odsouzených ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Důležité je říct, že výsledky výzkumu nejsou uplatnitelné pro jiné typy penitenciárních zařízení, jelikož byl výzkum proveden pouze v jedné věznici. Pozitivním zjištěním je skutečnost, že zvolené zařízení v praxi naplňuje deklarované volnočasové aktivity na webových stránkách věznice, že napomáhá vězňům se začlenit do kolektivu, uvědomit si svoje pochybení a přizpůsobit se na opětovný návrat na svobodu.



## 7 DISKUSE VÝSLEDKŮ

Vzhledem k povaze zvolené kvantitativní formy výzkumu nebylo primárním autorčiným cílem vybudovat novou teorii v oblasti zvoleného tématu, ale bylo cílem ověřit současné poznatky vědního poznání ve zvolené oblasti výzkumu a ověřit informace plynoucí z webových stránek zvoleného penitenciárního zařízení v Jihomoravském kraji. Každé penitenciární zařízení je založeno a provozováno za určitým účelem a má povinnost řídit svoji činnost dle příslušného zákona.

Prostřednictvím dotazníkového šetření byla nasbíraná primární empirická data od 105 vězňů zvoleného penitenciárního zařízení v Jihomoravském kraji, týkající se volnočasových aktivit. Respondenti výzkumu odpověděli, že k dispozici je velký výběr z množství volnočasových aktivit podle vlastních požadavků a zájmů. Volnočasové aktivity jsou charakteru edukativního (vzdělání, bohoslužby, studium), pohybového (míčové hry), socializačního (deskové hry), resocializačního (studium, terapie, sezení) a reedukačního.

Jedním z cílů penitenciárního zařízení je přivést vězně k uvědomění si své chyby a nalézt cestu k nápravě. V rámci resocializace se vězni mohou vzdělávat, aby po propuštění měli možnost si najít práci a také získat lepší postavení ve společnosti. Uvedeným zjištěním je potvrzeno konstatování od Černíkové a Sedláčka (2002), kteří hovoří o tom, že volnočasové aktivity plní i resocializační funkci. Zjištěná reedukační povaha volnočasových aktivit ve zvoleném penitenciárním zařízení je v souladu s Bakošovou (2008), která klade důraz na uvědomění si vlastní chyby a přijetí nápravy. Rovněž byla zjištěna prostřednictvím výzkumu socializační funkce volnočasových aktivit, která napomáhá vězňům udržovat kontakty a mezilidské vztahy. Uvedené zjištění je v souladu s Biedermanovou a Petrasem (2011), kteří kladou důraz na to, aby vězeň měl neustálý kontakt s ostatními vězni a byl členem určité sociální skupiny.

Výsledky výzkumu rovněž poukazují na skutečnost, že zvolené penitenciární zařízení v Jihomoravské kraji plní svoji funkci, řídí se zákonnou legislativou a naplňuje vlastní poslání. Vězni mohou každý den navštěvovat určitý program, v průběhu kterého procházejí procesy reedukace, resocializace aj. Dále je zde možnost využít volnočasové aktivity, které volí vězeňská služba na základě jejich bezpečnosti. Zároveň je u každé volnočasové aktivity žádána přidaná hodnota v podobě příspěvku reedukace, resocializace a socializace.

## ZÁVĚR

Hlavním výzkumným cílem předkládané bakalářské práce bylo zmapovat volnočasové aktivity ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Předmětem zájmu byla širší nabídka volnočasových aktivit, spokojenost s kvalitou, časovou dotací, nabídkou volnočasových aktivit ze strany odsouzených a způsoby využití volnočasových aktivit. Na hlavní výzkumný cíl navazovali stanovené čtyři dílčí cíle práce, které se podařilo naplnit pomocí analýzy a interpretace nasbíraných primárních empirických dat. Ve spojitosti se stanoveným hlavním výzkumným cílem a dílčími výzkumnými cíli práce, byly stanoveny jedna hlavní a čtyři dílčí výzkumné otázky, na které byly hledány odpovědi pomocí dotazníkového šetření s respondenty vybraného penitenciárního zařízení. Podařilo se získat empirická data od 105 respondentů výzkumu, což představuje dostatečně velký vzorek respondentů potřebný pro dosažení validity výzkumu.

Přínosem práce je vytvoření dotazníkového šetření, nasbírání, analýza a interpretace primárních empirických dat, které jsou v diskusní části práce komparována s poznatky vycházejícími z odborné literatury uvedené v teoretické části práce. Realizací výzkumu se podařilo zmapovat volnočasové aktivity ve vybraném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji, zodpovědět stanovené výzkumné otázky a dosáhnout stanovených cílů.

Mezi nejvýznamnější zjištění lze zařadit skutečnost, že odsouzení disponují velkým množstvím volnočasových aktivit, které mají další přidanou hodnotu, jako je vzdělání, socializace, příprava na propouštění z vězení aj. Většina respondentů výzkumu je spokojena s časovou dotací, kvalitou a zorganizováním volnočasových aktivit. Pozitivní zprávou je, že vybrané penitenciární zařízení umožňuje vězňům provozovat deklarované volnočasové aktivity.

Výsledky výzkumu nelze zobecnit na všechna penitenciární zařízení v České republice, jelikož sběr primárních empirických dat proběhl pouze v jednom zvoleném penitenciárním zařízení v Jihomoravském kraji. Data jsou validní pouze pro zvolené penitenciární zařízení. Výsledná data výzkumu byla předána pracovníkům penitenciárního zařízení, kteří s nimi v současné době pracují a usilují o doporučené změny. Autorka práce doporučuje individuální přístup k vězňům z hlediska výběru volnočasových aktivit. Celkem 16 vězňů se vyjádřilo, že žádné volnočasové aktivity neprovozují, což považuje autorka práce za špatné a doporučuje pracovníkům penitenciárního zařízení ve spolupráci s danými vězni, aby našli

vhodné volnočasové aktivity, které budou mít formu zábavy, reedukace a resocializace. Dále autorka práce doporučuje omezit volnočasovou aktivitu vaření a zařadit místo ní např. hraní společenských her nebo míčové hry, kde mají možnost vězni spolu soutěžit a socializovat se.

Ve spojitosti s předkládaným výzkumem autorka práce doporučuje, v rámci dalšího výzkumu, realizovat kvalitativní výzkum formou prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s alespoň pěti vězni zvoleného zařízení, za účelem prohloubení současných nasbíraných poznatků o volnočasových aktivitách v daném penitenciárním zařízení.

**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2008. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-969944-0-3.

BIEDERMANOVÁ, Eva a Michal PETRAS, 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-115-8.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK, 2002. *Základy penologie pro policisty*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky. ISBN 80-7251-104-1.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al., 2008. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-138-0.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava, 2005. *Sociální ochrana (kriminologický pohled na terciární prevenci)*. Praha: Vydavatelství Policejní akademie ČR. ISBN 80-7251-207-2.

HÁLA, Jaroslav, 2006. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 80-86708-30-6.

JŮZL, Miloslav a Antonín OLEJNÍČEK, 2004. *Penologie a penitenciární pedagogika, úvod do studia předmětu*. Brno: Institut mezioborových studií Brno. ISBN neuvedeno.

JŮZL, Miloslav, 2012. *Penitenciaristika a penologie*. Brno: Institut mezioborových studií Brno. ISBN 978-80-87182-24-6.

KRATOCHVÍL, Vladimír, 2009. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C. H. Beck. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-042-3.

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ, 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7179-813-4.

OCHRANA, František, 2019. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova. Karolinum. ISBN 978-80-246-4200-0.

OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ, 2010. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc. ISBN 978-80-87240-33-5.

POPELKA, Jiří, 2011. *Penologie*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2932-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník*. 6. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3006-6.

SOCHŮREK, Jan, 2007. *Kapitoly z penologie I. díl - Úvod do teorie trestu a trestání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN: 978-80-7372-203-6.

SOCHŮREK, Jan, 2008. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN: 978-80-7372-287-6.

ŠTĚRBA, Vladislav, 2007. *Penologie*. Praha: Armex Publishing s.r.o. ISBN 978-80-86795-48-5.

UHLÍK, Jan, 2006. *Historie věznění a vězeňství v Čechách: osudy význačných vězněných osobností, prožité ve významných dobách zemí českých, viděné se zřetelem k vývoji českého vězeňství*. Ve Stráži pod Ralskem: Institut vzdělávání Vězeňské služby v ČR. ISBN: 80-239-9417-4.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-

## Internetové zdroje

MEDIA NETWORK, ©2020. *Česká justice.cz* [online]. [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2014/12/pred-25-lety-vyhlasil-vaclav-havel-nebyvale-rozsahlou-amnestii/>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, ©2021. *Ministerstvo spravedlnosti*. [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/koncepce-rozvoje-ceskeho-vezenstvi-do-roku-2015>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2021. *Historie. Generální ředitelství*. [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2021. *Věznice Kuřim*. [online]. [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-kurim/sekce/zakladni-informace>

## Zákony

ČESKO, 2006. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

ČESKO, 1992. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

ČESKO, 1993. Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [online]. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-293>

ČESKO, 1999. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [online]. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

aj. a jiné

atd. a tak dále

ČR Česká republika

ČSR Československá republika

např. například

popř. popřípadě

tzn. to znamená

tzv. takzvaný

VS Vězeňská služba

**SEZNAM GRAFŮ**

Graf 1 Počet respondentů výzkumu v jednotlivých věkových kategoriích .....	38
Graf 2 Počet odpovědí respondentů na jednotlivé poskytované volnočasové aktivity.....	39
Graf 3 Odpovědi respondentů na otázku, kterých volnočasových aktivit se účastní nejčastěji .....	40
Graf 4 Odpovědi respondentů na otázku, které volnočasové aktivity provozují nejméně ..	41
Graf 5 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s kvalitou volnočasových aktivit .....	42
Graf 6 Odpovědi respondentů na otázku týkající se dostatečnosti nabídky volnočasových aktivit .....	43
Graf 7 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s nabídkou volnočasových aktivit .....	44
Graf 8 Odpovědi respondentů na otázku, které volnočasové aktivity jim v nabídce chybí	45
Graf 9 Odpovědi respondentů na otázku, kolik hodin týdně věnují volnočasovým aktivitám .....	46
Graf 10 Odpovědi respondentů na otázku týkající se spokojenosti s časovou dotací poskytovaných volnočasových aktivit .....	47
Graf 11 Odpovědi respondentů na otázku týkající se skutečnosti, zda jim vyhovuje časový harmonogram volnočasových aktivit, které navštěvují .....	48
Graf 12 Odpovědi respondentů na otázku zabývající se důvody znemožňujícími účast na volnočasových aktivitách.....	49
Graf 13 Odpovědi respondentů na otázku zabývající se spokojeností respondentů s nabídkou poskytovaných volnočasových aktivit .....	50
Graf 14 Odpovědi respondentů výzkumu na otázku, do jaké míry souhlasí s tvrzení, že pořádání soutěží v rámci volnočasových aktivit je zbytečné.....	51



## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník .....	66
Příloha P II. Mapa věznic v České republice .....	70

## PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

### DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Martina Vajbarová a studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně obor sociální pedagogiku. Dovoluji si Vás požádat o vyplnění přiloženého dotazníku, který je zcela anonymní a je určen výhradně pro účely zpracování údajů do mé bakalářské práce, na téma Volnočasové aktivity v penitenciárních zařízeních. Prosím zakřížkujte pouze jednu správnou odpověď. V případě přípustnosti více odpovědí bude tato skutečnost uvedena v záhlaví otázky.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku a uvedení pravdivých údajů.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- muž  žena

2. Do které věkové kategorie spadáte?

- 18 - 27 let  
 28 - 37 let  
 38 - 47 let  
 48 - 57 let  
 58 - 67 let  
 68 - 77 let

3. Jaké volnočasové aktivity jsou ve Vaší věznici poskytovány?  
(možnost vybrat více odpovědí)

- sportovní  
 rukodělné  
 akvaristické  
 teraristické  
 vaření  
 keramické  
 výtvarné  
 společenské hry  
 výuka cizích jazyků  
 divadelní  
 jiné (vypište) \_\_\_\_\_

4. Jakých volnočasových aktivit, které poskytuje Vaše věznice, se účastníte nejvíce?  
(možnost vybrat více odpovědí)

- sportovní
- rukodělné
- akvaristické
- teraristické
- vaření
- keramické
- výtvarné
- společenské hry
- výuka cizích jazyků
- divadelní
- jiné (vypište) \_\_\_\_\_
- neúčastňuji se

5. Jakých volnočasových aktivit, které poskytuje Vaše věznice, se účastníte nejméně?  
(možnost vybrat více odpovědí)

- sportovní
- rukodělné
- akvaristické
- teraristické
- vaření
- keramické
- výtvarné
- společenské hry
- výuka cizích jazyků
- divadelní
- jiné (vypište) \_\_\_\_\_
- neúčastňuji se

6. Jste spokojen/a s kvalitou volnočasových aktivit, které Vám nabízí Vaše věznice?

- velmi spokojen/a
- spokojen/a
- nevím, nemohu posoudit
- nespokojen/a
- velmi nespokojen/a

7. Je pro Vás současná nabídka volnočasových aktivit dostačující?  
(zaškrtněte jednu z možností, kdy 1 - velmi dostačující a 5 – velmi nedostačující)

1                                      2                                      3                                      4                                      5

8. Jste spokojen/a s nabídkou volnočasových aktivit, které Vám věznice poskytuje?

- velmi spokojen/a  
 spokojen/a  
 nevím, nemohu posoudit  
 nespokojen/a  
 velmi nespokojen/a

9. Pokud jste v předchozí otázce uvedl/a, že nejste spokojen/a s nabídkou volnočasových aktivit, prosím vypište z jakého důvodu:

---

---

---

---

---

---

---

10. Jsou nějaké volnočasové aktivity, které Vám chybí ve Vaší věznici?

---

---

---

---

---

---

---

11. Kolik hodin v týdnu se věnujete volnočasovým aktivitám, které pořádá věznice?

- 1h  
 2-3h  
 4-6h  
 více než 6h  
 nevěnuji se

12. Jste spokojeni s časovou dotací volnočasových aktivit, které Vám nabízí Vaše věznice?

- velmi spokojen/a
- spokojen/a
- nevím, nemohu posoudit
- nespokojen/a
- velmi nespokojen/a

13. Vyhovuje Vám časový harmonogram volnočasových aktivit, které navštěvujete? (zaškrtněte jednu z možností, kdy 1 – velmi vyhovuje a 5 – velmi nevyhovuje)

1                      2                      3                      4                      5

14. Jsou nějaké důvody, které Vám brání v účasti na volnočasových aktivitách? (možnost vybrat více odpovědí)

- návštěva lékaře
- návštěva blízkých osob
- vycházky
- zdravotní důvody
- žádné důvody nejsou
- jiné (vypište) \_\_\_\_\_

15. Nabídku volnočasových aktivit, kterou poskytuje věznice, hodnotím jako zcela uspokojující.

(zaškrtněte jednu z možností, kdy 1 – naprosto souhlasím a 5 – naprosto nesouhlasím)

1                      2                      3                      4                      5

16. Pořádání soutěží ve volnočasových aktivitách, hodnotím jako naprosto zbytečné.

(zaškrtněte jednu z možností, kdy 1 – naprosto souhlasím a 5 – naprosto nesouhlasím)

1                      2                      3                      4                      5

## PŘÍLOHA P II: MAPA VĚZNIC V ČESKÉ REPUBLICĚ

Obrázek 1: Mapa věznic v České republice



Zdroj: Vězeňská služba ČR (2021)

